

ועדת החקירה - מלחמת יום הכיפורים

י ש י ב ה ק ט " ז

18.7.1974 - בוקר

הערד: האלוף יצחק חופי

היו"ר אגרנט: אתה ממשיך בפנינו בעדותך בהן צדק. הדיון הוא סודי והערות היא סודית.

חופי: ברור.

היו"ר אגרנט: הזמנו אותך להעיד על נושא המשמעת בצבא, וכיחוד בפיקוד הצפון, ערב המלחמה ובתקופת המלחמה. מה יש לך לומר בנושא הזה? אנחנו קראנו בדיוני מטכל שאתה אמרת אז שאתה חושב שכדרך כלל המשמעת בסדר. האם זה נכון?

חופי: בדיון התייחסתי למצב כפי שהכרתי באותו זמן במרחב הפיקוד.

לסקוב: אחת זוכר את הקטע או אולי כדאי שאקרא לך כדי שתזכר.

חופי: זה יעזור לי.

היו"ר אגרנט: אתה אמרת שאתה לא חושב שהמצב הוא חמור או שיש מצב חמור בנושא המשמעת. זה בדיוני מטכל מ-18.8.73.

חופי: (לאחר עיון בקטע האמור - דבריו בדיוני מטכל 18.8.73)

הרקע לדיון היה, כפי שזה היה מספר פעמים, גם בזמן

שאני הייתי במטכל ועד כמה שאני יודע גם פעמים אחרות לפני כן, מדי פעם היו דיונים על המשמעת בצבא ועל הדרכים לשיפורה. כשאמרתי מה שאמרתי כמובן חשבת כן. ואם להתיחס לתקופה הזו שעליה דיברתי, אני יכול לומר את הדברים הבאים.

העד: האלוף יצחק חופי

קודם כל בין הפיקוד ובין המטה הכללי. לפי מיטב

ידיעתי לא היה מקרה אחד של איזו שהיא פקודה שהועברה מן המטה הכללי ולא בוצעה - אני מתכוון לא בוצעה ביוזמתי - ע"י הפיקוד. אני חושב שרמת המשמעת שהיתה בין העוצבות של הפיקוד ובין הפיקוד היתה טובה. אני לא מתכוון בזה לומר שהיו חריגות פה ושם בדרך של אי מילוי הוראות או אי מילוי הוראות בזמן, אבל אני חושב שהיה אצל אלה דברים יוצאי דופן, לא הדבר השכיח. וכאותם המקרים כאשר זה קרה, על כל פנים באותם המקרים שזה היה קשור בין מפקדי המשנה וכיני - העמדותי אותם על העניין. וכפי שאמרתי, נראה לי שבדרך כלל לא היו בעיות.

לפי ידיעתי לא היו בעיות בפיקוד גם במסגרת

המשמעת המינהלית. הפיקוד, גם בחקופה שאני הייתי בו וגם בחקופה שלפני, קיבל את פרטי המשק בהתחרות זאת פרס השלישית הארצי. כפי שאמרתי זה היה גם בחקופתי ולפי מיטב ידיעתי גם בחקופה לפני שאני הגעתי לפיקוד.

בנושא אחד אנחנו באופן ברור לא הגענו בו לרמה

טובה, זה הנושא של ההופעה החיצונית של החיילים. אני חושב שעד סוף החקופה שלי בפיקוד לא הצלחנו להגיע לרמה משביעה רצון בעניין ההופעה של חיילים ברחוב, מחוץ למחנה. עשינו הרבה מאד פעולות על מנת לשפר את זה, שיפרנו, אבל בהחלט אי אפשר לתגיד שהגענו בזה לרמה שאפשר להגיד עליה שהיא טובה.

עשינו פעולות רבות בנושא של תאונות דרכים בפיקוד,

בכל מיני דרכים ובכל מיני אמצעים, גם בדרך של הסכרה וגם בדרך של ענישה או סנקציות נגד יחידות שחרגו בנושא הזה גם של תלונות וגם של תאונות דרכים. יחידות שהיתה בהן עליה בעניין זה, המפקדים נקראו אלי על מנת לתת הסבר. ולפי מיטב ידיעתי - ואין לי כאן גחונים - הצלחנו לרדת במספר תאונות הדרכים בפיקוד.

מה שאני מציין זה מסביר את דעתי כפי שהבעתי אותה

מנקודת ראות כפי שאני ראייתי אותה בפיקוד הצפון.

אולי רק מילה אחת לגבי משמעת מבצעית. באותם

הער: האלוף יצחק חופי

המקרה, וכרגע עולה בזכרוני מקרה אחד, שהיתה בו לכאורה חריגה מהפקודות שניתנו ליחידה בשטח ההפקר, בין הקוים, בגבול הסורי, הוראות לפתיחה באש. המקרה הזה הוא היחיד שאני זוכר כרגע. במקרה הזה נעשה תחקיר, נערך כרוז.

מה היה המקרה?

היו"ר אגרנט:

ניתנו הוראות לפתיחה באש. ומפקד הסיוור, שהוא היה

חופי:

קצין מחטיבת גולני פתח באש שלא בהתאם להוראות שניתנו

לו. לא זכורים לי כרגע הפרטים, מה אמרו לו ומה הוא עשה, אבל הוא חרג מן הפקודה

ביחס לפתיחה באש. לא קרה מזה שום דבר, אבל הנושא הזה כרוז עד הסוף. היה זו

פעם ראשונה שהקצין הזה ביצע פעולה אחרת ככלל מעבר לגבול או בשטח הפקר. והפקודה

העיקרית היתה שהוא היה פזיז מדי בפתיחה באש. הוא ננזף נזיפה ארמינסטרטיבית, עד

כמה שאני זוכר, לא ראינו בזה חריגה שמחי בת העמדתו לדין מאחר והנושא הזה נבדק.

הוא לא קיבל שום עונש על כך?

היו"ר אגרנט:

לא.

חופי:

זה באופן כללי מה שאני יכול לומר על התקופה הזו בפיקוד.

כמוכן היו אנשים בריון שדעתם היתה שונה משלי. הנושא העיקרי שעלה בדיון אאאאאא על

רמת המשמעת בצבא היה קודם כל הנושא של אחידות בתוך הצבא, אחידות יותר באכיפת

המשמעת, כי למעשה כל אלוף פיקוד וכל מפקד זרוע נקט באמצעים שלו, בדרכים

ארמינסטרטיביות משלו לאכיפת המשמעת, והגענו למספר אבסורדים, שלא ייחכן שבחון

צבא אחד ינהגו אחרת בכל אחד מהפיקודים.

לגבי המצב של ערב המלחמה והמלחמה. בתוך המלחמה היה

מקרה אחד ויחיד, שאני נחקלתי בו, כלומר, שאני יודע עליו, שאיזו שהיא הוראה

שלי - ואני מדבר על הרמה ביני ובין מפקדי האוגדות - לא בוצעה כפי שאני הוריתי

אותה. מקרה אחד ויחיד שאני יודע עליו, ייתכן שהיו מקרים אחרים שאיני יודע עליהם.

המקרה הזה כרוז. גקרא אלי מפקד האוגדה. לפי מה שהצלחתי לברר הרי לפי טענתו

18.7.74 - בוקר

- 10 - א -

במ

העד: האלוף יצחק חופי

וטענת סגנו כך הם הכינו את הפקודה שלי. מכל מקום זה היה מקרה אחד ויחיד.

זאת היתה פקודה בכחב.

היו"ר אגרנט:

חופי: לא, פקודה בעל פה. על כל פנים זה היה המקרה האחד

והיחיד שאני יודע עליו שפקודה שלי למפקד אוגדה

לא כוצעה כפי שהוריתי אותה מבלי שאצאאה שהדבר עלה אלי לפני הביצוע. כלומר,

היו מקרים שנחתי פקודה ורצו לשנות והביאו זאת אלי ושיניתי. אבל זה היה המקרה

היחיד שלא ביצעו את מה שאני הוריתי.

מה זה היה?

נבנצל:

חופי: היתה זו אוגדה 146, האוגדה של האלוף פלד, זה היה

בשלב שכבשנו כבר את המובלעת בשטח הסורי והיו על

המובלעות התקפות נגד ירדניות ועירקיות. וההוראה שאצא שהאוגדה קיבלה זה בגבול
הסגול

שלנו, בקו אצאא, לבצע הסעיה באותו אזור שממנו הירדנים תוקפים כדי להקל על

הלחץ על המובלעת. הוראה שננתי, לפחות התכוונתי, שלא יהיה מעבר של הקו הסגול

שם - בגלל סיבות טקטיות, לא בגלל זה שהיתה משמעות לקו הזה - אני הכרתי היטב

את השטח. ובניגוד למה שהתכוונתי, אני חושב שגם בניגוד למה שאמרתי ירד חלק

מהכוח מעבר לקו הסגול ונתקע שם ונהרג שם מג"ד באש ארטילרית כשהוא היה חשוף.

זה היה המקרה. הכוח אח"כ יצא.

זה היה באום-כוּמַנָה?

יריין:

חופי: לא, לא באום-כוּמַנָה, זה היה דרומה לקונייסרה, בין

109 ל-110.

6471

מכל מקום, כפי שאמרתי, ביני ובין ספקרי האבגרות

לא היתה במשך כל המלחמה שום בעיה שהיתה קשורה בביצוע פקודות, להוציא את המקרה הזה שהזכרתי.

באשר למשמעת מבצעית - היה מקלה שהגיע לידיעתי

במסגרת חטיבה 11, חטיבה פמוכנת - ספקר מוצב עזב את המוצב ללא אישור, עם האנשים שלו, בחוץ התקפה של הסורים. מונתה אז ועדת חקירה, הקצין הזה הורה. ועד כמה שאני יודע, הוא תועמד אחר-כך לדין. זה היה מקרה שלא הצדקה, ללא טיבה סבירה הוא עזב עם האנשים שלו את המוצב.

איזה מוצב זה היה?

היו"ר אברנט:

אינני זוכר בדיוק. אני חושב שזה היה מוצב

י. חופי:

115 או 116.

בזמן המלחמה?

היו"ר אברנט:

זה היה בשלב שכבר היינו במובלעת. זה היה בשלב

י. חופי:

שבין כיבוש המובלעת על ידינו ובין הפסקת האש.

באותם שלבים חטיבה 11 החזיקה את הקו הסגול ובמסגרת הזו קרה המקרה הזה.

מה ביחס לנושא המשמעת בדרך-כלל בצבא, לא בפיקוד

היו"ר אברנט:

צפון דרוקא, אלא נושא המשמעת בדרך-כלל בצבא?

האם זה משביע רצון או לא, בזמן המלחמה?

היו בהחלט מקרים של אי ביצוע הוראות שאני יודע

י. חופי:

עליהם בתחומים שונים. כלומר, הוראות לביצוע שלא

בוצעו או שלא בוצעו בזמן. כאשר אמרתי את מה שאמרתי, וכפי שצינתי, התייחסתי

בעיקר לפיקוד - כך אני נתגתי ללפי המטכ"ל וכך נהגו המפקדים מתחתי כלפי

בדרך-כלל. אבל אני בהחלט לא חושב שזו היתה תמונה כוללת בצבא. היו בהחלט

חריגות גם בין הפיקודים למטכ"ל וגם בין הפיקודים לרמות הכפופות.

אני לא חשכתי באותו זמן שהחקיים בו הדיון, שישנה התדרדרות מיוחדת במינה, כי הייתי בזה"ל את כל השנים, למעשה מאז הקמתו, ולא חשכתי שזו התדרדרות מיוחדת במינה. וחופעות כפי שהזכרתי אותן באותו מועד, ראיתי אותן גם לפני כן.

היו"ר אגרנט: האם היו חופעות שבהן דרגים מדרגה גבוהה לא נתנו דוגמה אישית, כיחס להתנהגות פלמ"ח הולמת מכחינות

שונוחה? שזה השפיע על דרגים יותר נפוכים?

י. חופי: אני חושב שכן.

היו"ר אגרנט: כגון?

י. חופי: אתה שואל אותי על שמות של מפקדים?

היו"ר אגרנט: שמות או מקרים.

י. חופי: היו בהחלט מקרים של קצינים בכירים שלא ביצעו

הוראות של מפקדים שמעליהם. זה נעשה מתוך ידיעה,

דבר כזה אי אפשר להסתיר - וזה נעשה לפחות חוץ ידיעה של המטה - וגם של דרגים

כפופים. זה כפובן בהחלט נתן דוגמה שלילית. זה נכון לגבי התנהגות בחוץ של

מפקדים בכירים, לדוגמה נהיגה שלא מתחשבת בחוקי תנועה - דבר שבהחלט משפיע או

השפיע על מפקדים מתחתם. כך שהחשובה היא כן, בהחלט היו מקרים כאלה.

היו"ר אגרנט: יכולת להראות עוד דוגמאות כאלה?

י. חופי: הדוגמה העיקרית היא כפסגרת של ביצוע הוראות של

המטכ"ל או של פיקוד לגבי עוצבות כפופות, ואי-ביצוע

פקודות, התעלמות מפקודות. בהחלט היו מקרים כאלה.

647J

בכנסל:

גם בענין זה ככל התקופות היה אותו מצב?

י. חופי:

אינני יודע. קשה לי לצפות, כי לא בכל השנים

הייתי באותו תפקיד ובאותה דרגה. אבל אינני

חושב שזו היתה תופעה יוצאת-דופן דווקא לתקופה הזו. קודם כל, זה לא היה דבר

שהקיף את כל הקצינים הכבירים. היו יוצאי דופן בשנשא הזה, ואני חושב שהינן

יוצאי דופן בכל השנים בנושא הזה של ביצוע הפקודות.

היו"ר אברנט:

האם היה איזה קשר בין נושא הקידום למשמעת בצבא?

י. חופי:

כלומר, האם אנשים לא עלו בדרגה כתוצאה מחוסר משמעת?

היו"ר אברנט:

לא רק זה. אלא אם קצינים שלא הועלו בדרגה או שזה

לא היה מוצדק או שהם השכו שזה לא היה מוצדק -

נוצרה עילה להתמרמרות, וזה השפיע על המשמעת?

י. חופי:

גם את זאת אני מוכן מתוך הנסיון שלי בצה"ל - במשך

כל השנים כשעלה מישהו בדרגה, היו כאלה שחשבו

שהוא לא צריך לעלות בדרגה. ולא בכל המקרים, היו מקרים בוודים שהאנשים שלכל האנשים

היתה דיעה אחידה. ברוב רובם של המקרים היו דעות שונות. בדרך כלל כשאיש עלה

בדרגה, חמיד היה איש אחר שנפגע שהוא לא קיבל תפקיד. זה חלק מהמבנה של המערכת.

אינני חושב, לפי מיטב הכרתי, שבחקופה האחרונה היה בנושא הזה פשהו יוצא-דופן.

כלומר, יש לי דיעה אישית על חלק מהאנשים שקודמו, ובמידה שזה היה תלוי בי לא

הייתי מקדם אותם. אבל אני יכול לומר על תקופות קודמות באותה מידה. ואני מניח

שאחרים חושבים אותו דבר רק לא על אותם אנשים בדיוק. אם אני יכול להמנע מפציינן

שמות, אני מעדיף זאת - במקרה אחד, כשהייתי כבר אלוף, בפעם הראשונה שלי בכל

הקריירה שלי, ניסיתי למנוע קידום שלישיהו לדרגת אלוף בכך שדיברתי עם הרמטכ"ל.

ניסיתי לשכנע אותו לא לעשות זאת, מתוך נקודת מוצא לא של יכולתו של אותו איש,

אלא של הדמות שלו. הטענה העיקרית שלי היתה שלא הייתי רוצה, לו היה לי בן -

יש לי רק בנות - שהוא יהיה המפקד של הבן שלי ושהוא יתנך אותי. דעתי באותו מקרה

א.ו.

- 14 - 20 -

ועדת החקירה - 18.7.74
ישיבה קט"ו - בוקר
הער: י. חופי

6474

סקינדסט

לא התקבלה. זה היה בקריירה שלי המקרה היחיד, ביחס לאיש/שלא נבעה אלי
ישירות, שניסיתי להתערב ולהשפיע.

אחרי כן שא

י. חופי:

אבל כפי שאמרתי אני יודע את זה מהנסיון שלי, גם כשאני העדפתי מישהו על פני מישהו אחר בגלל נקודת המבט שלי, באופן טבעי היו אנשים אחרים שנפגעו. אם רק לחת דוגמא: בינתיים הוא התחלף, אבל עמד להתחלף מפקד חטיבת בולני אחרי המלחמה והיו לפחות ארבעה מועמדים פוטנציאליים וממועמדים טובים. גם מועמדים שהיחה להם סיבה לרצות לקבל את התפקיד, גם מבחינת היכולת שלהם, גם מבחינת הרקע שלהם. מתוכם היה צריך לתבוא אחר, בסופו של דבר. נבחר אחד. זה נבחר אחרי שעזבתי. במקרה זה אני מקבל את הבחירה. אבל אני יודע ששלושתם נפגעו עד עומק נשמתם ושלושתם קצינים טובים מאד. אצל שלושתם לא היחה בעיה של עליה בדרגה, כי הם רצו את התפקיד, כי לא כל אחד זוכה להיות מפקד על חטיבת סדירה. הפענה העיקרית היחה: למה הוא ולא אני? זה טבע הבריט. בדרך כלל - וזה טוב שכדרך כלל זה כך - יש יותר ממועמד אחד לתפקיד וצריך לברור כיניהם. והדפחה הן לא תמיד שוות. בסופו של דבר זו גם הזכות וגם החובה של הרפסכל בדרגות האלה להחליט. בדרגות יותר נמוכות מחליט אלוף פקוד, מי יקבל פלוגה.

ואני מוכן לומר יותר מזה: בכל המקופות שאני יכול

לזכור לאחור, הייתי כבר בדרגות יותר בכירות, תמיד היו טענות על קשרים אישיים של אנשים שקודמו בדרגה. אני יודע שטענו את זה לגבי התקופה האחרונה. אני בהחלט לא חושב שזו תופעה מיוחדת במינה בתקופה האחרונה שטענו את זה.

פרוע היחה הצדקה לטענה הזאת?

הי"ר אברנט:

אני לא אומר שהיחה הצדקה. אני אומר, אותה תופעה ואותה טענה היחה בתקופות קודמות, כפי שאני יכול לזכור אותן.

י. חופי:

אני מדבר על דרגות בכירות, על דרגות של מדרים ומעלה.

כל הנושא של הערכה של אנשים, לפחות כפי שזה נפחה,

אני לא חושב שאפשר לעשות את זה בצורה יותר טובה, יותר מדעית ממה שנעשה בצבא. זה בסך הכל קשור בדעה טובה-טובה של מפקד מטוים, בנקודת מבט שלו, במערכת יחסים בסך

שא

6476

הכל שיש לו עם האיש הזה, בהיכרונות קודמות שיש לו עם האיש הזה, איננו חווה דעה
הוא נוהג עליו. לעתים, כאשר צריכים להעלות משהו בדרגה, כל חוות הדעה מצטלבות
לאותה דעה פחות או יותר. אבל בהחלט יש מקרים של דעות שונות על אותם האנשים.

היו"ר אגרנט²

אחת לא חושב שיש למצוא איזה שיטה, שתיצור הרגשה
אצל מועמד לעליה בדרגה שהבחירה נפלה בצורה אובייקטיבית

ולא הודות ליחסים שיש למפקד .

י. חופי

אינני חושב שאפשר למנוע זאת. אפי יכול לשפוט על
עצמי, כאשר הייתי מפקד חטיבת צנחנים והיתה בעיה
של החלפת מפקדי גדודים. לפי מיטב הכרחי באותו זמן, אני נלחמתי עד כמה שיכולתי
שני קצינים מסוימים יהיו מפקדי גדודים באותו זמן. אני יכול לומר שאני בהכרח
השבתי שהם פשוט יותר טובים מהאנשים שהוצגו באותו זמן. בסופו של דבר הצלחתי "במלחמה"
ונקבעו שני המגדים שאני רציתי. ואני יודע שהיו פענוח לאחר מכן ש"חקה" לקחת את
האנשים שלו. אני מוכר על מקרים שהיו לי. אני מתאר לי שזה לא המקרה היחיד שהיו
פענוח כאלה אישיה כלפי. לא לקחתי איש שלא היו לו החכונות, את הנתונים ואח הדק
קודם להיות מגד. אלה אנשים שעברו את כל מסלול התפקידים והיו כשירים להיות מגדים.
כפי שאני אמרתי, נחתי דוגמא אחת על מהט עכשיו של גולני. הכרחי אישיה את כל ארבעת
המועמדים. והם כולם היו קצינים טובים מאד. מבחינת יחסים אישיים שלי איתם - יחסים
מצוינים, עם הערכה טובה מאד. אבל יחד עם זה, כאשר הייתי צריך להחליט על אחד מהם,
לא היתה לי ברירה - הייתי צריך להחליט על אחד מהם, ובחרתי את זה שאני חשבתי שיש
לו החכונות הטובות ביותר לתפקיד הזה כמועד הזה. יכול להיות שהאחרים חושבים שיש פה
איזה שהיא העדפה שקשורה לא בדברים אובייקטיביים. אני ראיתי איך זה נעשה בצבא
האמריקאי. בצבא האמריקאי זה נעשה בדרך אוטומטית. ממש בדרך אוטומטית שמבוססת על
וחק, שמבוססת על מבחנים ובסך הכל מבוססת על הערכות שהן גם כן הערכות סובייקטיביות,
הן לא הערכות אובייקטיביות. הם מכניסים את זה לפחשב ומוציאים רשימה מי הראשון
שמועמד לקידום. במערכת כזו גדולה של הצבא האמריקאי, אין היכרות אישיה של מי שצריך
להחליט בסופו של דבר מי עולה בדרגה, יכול להיות, אני מניח שאין להם גם ברירה

אבל אני גם לא חושב שזו דרך יותר אוביקטיבית. הסענה שמה אולי פחות חריפה, מפני שהצבא הוא הרבה יותר גדול, לאיש הרבה יותר קשה להסתכל ימינה או שמאלה לראות אם מגיע לו יותר, אם מגיע לו פחות. אנשים לא מכירים אחד את השני בצורה אינטימית כמו שפה בצה"ל - כאן כל אחד מכיר את כל אחד. זו הפיכה העיקרית, מזה זה נובע.

היו"ר אגרנט:

זה משפיע על מישהו? זה משפיע על המשמעת?

י. חופי:

בוודאי, זה משפיע על מצב רוח של האנשים. אני רק יכול

להגיד, אני לא חושב שיש קצין בצה"ל שלא עבר את זה.

אני יכול להגיד את זה על עצמי. אני כשהייתי סגן של אריק שרון בחטיבה 35 ואריק שרון עזב, אני הייתי משוכנע שאני צריך לקבל את החטיבה, והאביאן מישהו מבחור. הייתי סגנו, כולל במלחמת סיני. אני לוקח דוגמא: הכיאו מישהו אחר ומינו אותו למפקד חטיבה. וזו לא היתה הפעם היחידה בקמפיירה שלי בצבא שאני חשבת שמעדיפים מישהו על פני שלא בצדק. אני לא מתאר לי שלפשוטהו זה לא קרה. ואני חושב גם שחשבת אז שזה בגלל קשרים אישיים של אותו קצין עם מי שהיה באותו זמן ומטכ"ל.

אבל כפי שאמרתי, אני לא חושב שיש איזה שהוא קצין

שבקריירה שלו לא נתקל בזה שזה קרה לו עצמו, שהוא חושב שהעדיפו מישהו על פניו שלא בצדק. בדרך כלל הכחינה האישית היא הכי פחות אוביקטיבית לגבי היכולת של כל אחד.

אולי אפשר לומר נקודה אחת למה זה היה כל כך חריף

בתקופה הזאת: בתקופה הזאת פשוט עלו הרבה מאוד בדרגה.

היו"ר אגרנט:

באיזה תקופה?

י. חופי:

ממלחמת ששת הימים ואילך. הצבא הסדיר גדל מאוד. הוסיפו

דרגה של תת-אלוף, זה משך מערכת שלמה של דרגות. יש

מספר כפול של אלוף משנה. יש מספר הרבה יותר גדול של סגני אלופים. כלומר - כל

הנושא הזה של קידום התחיל להיות הרבה יותר מזורז, הרבה יותר מהיר. כתוצאה מפת

ההתחרות גם הייתה הרבה יותר חריפה. האיש התחיל להיות חסר סכלנות לחכות. שלש ארבע

שנים , היה נדמה לו כבר שהוא מפגר באיזה שהוא מקום אם לא קודם. אני חושב שזה מה שהאיץ את החלטה ליהן הזו, שלפי דעתי הוא היה כל השנים. רק אני בזמנו הייתי שמונה או תשע שנים סגן אלוף, והיום אם מישהו שלש שנים סגן אלוף נדמה לו שהוא מקופח. זה נובע פשוט מהעליה המהירה שחלה בשנים האחרונות, מההחרכות של הצבא, ממסגרות נוספות ומחוספת הדרגה של תת אלוף שהיא שינתה את כל סולם הדרגות וגרמה לקידום מהיר של האנשים, יותר מהיר ממה שהיה בעבר.

דיון

נחחיל אולי באמת מהנושא האחרון שמדובר עליו ארוכות

בקשר עם שיטת הקידום. אתה אומר שלפי דעתך אין שיטה

אחרת יותר טובה. ואני מסכים לכל הדברים שאתה אמרת מכחינת הקריטריונים הסובייקטיביים והתמלצות. הבאתי בדור דוגמא קיצונית את הדוגמא האמריקאית שהיא אוטומטית. יש עוד שיטות שיש מהן מעין ועדה, מעין "סלקשן בורד" כזה, ועדה לבחירה, לקידום. היום אצלנו כזה"ל, כפי שלמדנו בימים האחרונים, אני מניח שזה היה ככה רוב ה^(?)מלים, בסופו של דבר בדרג הסופי, אני מדבר על דרגה בכירות, העניין מוכרע בדיון, כתוצאה מדיון של ראש ענף הסבל, ראש אבא ראש אגם והרמטכ"ל. בסופו של דבר, כמובן, הרמטכ"ל מכריע. יש שיטות שיש ועדה מסוימת שהיא מורכבת מקצינים בכירים,

לאו דווקא מהנובעים בדבר, מאלוף משנה, ראש אגף, אלוף פיקוד, שלפני שזה מגיע לדרג המכריע ראש ענף הסבל מביא לשם את הבעיות, את המועמדים, עוברים על החוקים. קוראים אולי אפילו את האנשים. קוראים אולי אפילו עדים, אם יש צורך, איפה הוא היה. ואחרי זה ממליצים המלצות. יכול אחר-כך הרמטכ"ל משיקולים לגמרי לגיטימיים להתליט מה שמחליט. זה לפחות לכאורה נותן הרגשה לקצין שיש איזה שהוא גוף שעושה את הסינון הראשון, שהוא יותר אובייקטיבי נאמר ממפקדו הישיר, במידה שהוא חושב שמפקדו הישיר מקפח אותו. זה גם יותר אובייקטיבי מאיזה גוף פנימי כזה שבתוקף תפקידו צריך להתליט. לפחות אם אין זה חשיבות מעשית, מכחינת החשיבות של ההרגשה שיש פה איזה תהליך יותר אובייקטיבי - השאלה שאני שואל אותך : האם לפי דעתך יש חשיבות או יש טעם בכלל להכניס מין דבר מסוג זה?

יכול מאד להיות שבאמת, אולי באמת בעיקר בשביל ההרגשה

647J

הסוכה של האנשים שהשיקולים הם לא מושפעים, יכול להיות שיש טעם להכניס, אני יודע
שיש צבאות שיש ועדות כאלה בכל דרבה. יכול להיות שיש טעם לנסות את זה, לפחות
לראות אם זה עובד.

אני אומר עוד פעם, הקושי אצלנו כזה"ל, עם כל זה

שהצבא גדל ישנה היכרות אישית של האנשים.

אחרי כן יע

648J

עד: אלוף ח. חופי

חופי: גם הוועדה, חלק גדול מהאנשים שמרכיבים את הוועדה אלה הם בדרך כלל אנשים שמכירים. חלק גדול בדברות בכירות. באופן טבעי גם אז לא נהיה נקי מההשפעה של ההכרות האישית של האנשים. אבל יכול להיות שזה אמצעי שיכהה את העוקץ של חחושה שקיימת. היא קיימת ואני אומר את זה בכל האחריות. היא היחה קיימת כל השנים שאני זוכר. אמרו אלה האנשים של הרמטכל, אלה אנשים שהוא מכיר עוד מהפלמ"ח הוא מכיר אותם ממסגרות אחרות, כתוצאה מזה יש לו אמון בס. כלומר, זה לא לגמרי פסול. הוא מאמין בהם, והוא מקדם אותם.

ידין: האם דבר מסוג זה, לא היה מאפשר, ומכאן אני אעבור לנושא בעל אופי אחר, שדברנו עליו מקודם, אופי האיש סוהר המידות. גוף כזה זה היה למעשה מאפשר באופן פורמלי יותר כי זאת היא ועדה, זה לא שיחה של אלוף חופי עם הרמטכל, במידה ומישהו מעלה ענין כזה, בין אם זה רשום בתיק ובין אם היחה חלונה, גוף כזה לפחות שיושב בצורתא לא יכול להתעלם בהמלצותיו לכאן ולכאן. אי אפשר פה לשיחה בארבע עינים בלי פרוטוקול, אם לפני גוף כזה באה הודעה, כן, האלוף הזה או התת-אלוף הזה, מישהו מפנה את תשומת הלב, חדעו לכם, האיש הזה הוא איננו הדמות האידיאלית, ואדם מסוג זה, כשהוועדה יושבת בצורה מסודת, חייבת להתחס, יכול להיות שהנמוק בגלל שקולים אחרים לגמרי ידחה. אבל צריך יהיה לנמק את הדבר הזה.

חופי: אני חושב שאפשר לנסות אותה, אח האפשרות הזאת.

יע.

6481

ועדת החקירה, ישיבה קט"ן

18.7.74 ישיבת בקר

עד: אלוף ח. חופי

ידין:

עכשיו אני בא בעצם לבעיה הזאת. אני בעצם הולך לפי סדר הפוך ממה שהיה כאן. זו בעצם בעיה של מה שקוראים פוהר מידות והתנהגות הולמת. או דמות מפקד בצה"ל וכיוצ"ב. זה נושא שנדמה לוועדה, לאור כל מיני דברים שהיא שמעה, שהוא נושא שראוי לחזור אליו, גם בקשר עם מצב של צה"ל לקראת המלחמה, הן בתחומים של המשמעה, הן בתחומים של יחס הצבור לצה"ל, וכיוצ"ב, אבל יותר מזה, לא כל כך התדמית כמו ההנחה, בדרג גבוהה. כשאומרים התנהגות בלתי הולמת פירוש הדבר שהוא נותן הוראה מסוימת שונה מהוראות הצבא. זו גם הוראה זו לא פקודה מבצעת אבל היא הוראה. ויש איזה סעיף מסויים שאומר שמפקד אסור לול להתנהג כך. חייב להתנהג כך. אסור לו לנצל, כמפקד, ביחס לפקודה בקשר עם עניינים מסויימים. בסופו של דבר במידה ומפקד איננו מבצע את זאת כראוי, יש לזה השלכה על כל דרגות הפקוד שמתחתיו. אומרים אם זה מותר בענין זה, אז בענין זה מותר גם לי. אבל לא רק בענין זה, אם מותר לו בענין אחד, אז לי מותר בענין אחר.

יותר חשוב מזה, מפקד שעושה דברים כאלה הוא בדרך כלל יודע שמספר אנשים שלפחות קרובים אליו, יכול להיות שלישי, יכול להיות נהג, זה יכול להיות איזה שהם אנשים שיורעים על העניינים האלה, ואז מטבע הדברים לאנשים האלה יש מעין אחיזה מסויימת על האיש. או שהוא מנצל את זה על ידי העדפתם, או להיפך. כלומר, יש לזה משמעות עמוקה מאד. לא רק לאור, או לחומרת הבעיה כשהיא לעצמה, אלא כל המשמעות של הענין.

ועדת החקירה, ישיבה קט"ו

18.7.74, ישיבת בקר

עד: אלוף ת. חופי

648

ידין:

בענין זה רציתי לשאול יותר בצורה פרובוקטיבית

ולא כללית. זאת היא בעצם הכעיה שאנחנו צריכים כשלב

זה לכדוק. האם אנחנו מדברים בנוסחאות אלגבראיות בכלל. האם אתה יודע כאלוף, לאו דוקא בקשר לפקוד הצפון, עד תחילת המלחמה, ואני מדבר כרגע בשלב זה, שהיו מפקדים בכירים, ואני אומר מפקדים בכירים ואני מתכוון מאל"ט ומעלה. ודאי שזה קרה בדרגות יותר נמוכות. שהתנהגותם בשטח יחסים עם היילות שהיו תחת פקודם במשמעות הכוללת. אחת דברת על עבירות תנועה, התנהגות כלפי אנשים כפופים להם בכלל, מבחינת יחסי אנוש, שהם בנגוד לפקודות. אינני מדבר על קריטריונים אדיניים שקשה מאד להכליל אותם. האם ידוע לך שיש מפקדים כאלה, שהפקוד שמעליהם ידע על התנהגות התכונות האלה, וכאמור בכל זאת מינה אותם. אתה נתת לנו מקרה אחד, מבלי להזכיר שם, הייתי רוצה שבענין זה תפרט יותר.

תופי:

קודם כל היו. אני מוכן לאמר יותר מזה. ההתנהגות

החיצונית כלפי הצבור, גם אזרחיים וגם כאנשי צבא,

חלק מהקצונה הבכירה של צה"ל, קשה לי לאמור, אינני חושב שזו בהחלט

היתה תופעת קבע כל השנים אינני יודע להצביע ממהי זה בלש יותר אולי

ממלחמת ששת הימים. ההתנהגות הזו בהחלט היתה ההתנהגות שהיה בה שחצנות

שהיה בה שררה כלפי פקודים, שהיו בה גם צדדים מאותו נוסח שאתה הזכרת

כלפי היילות. זו לא היתה תופעה כוללת של כולם, אבל החלט היתה תופעה

אני אינני יודע אם מישהו מכס מעשן סיגרים, אבל אני ראיתי גם בעשון

סיגרים של הקצונה הבכירה, שחלק הארי שלה לא עישן מימי חייו סגריות

ראיתי בזה טעם לפגם. אני מכניס את הסיגרים כי זה דבר לכאורה לא

חשוב אבל אני יודע שהצבור גם קבל את זה כך. הצבור ראה בזה איזה

שהוא סמפתוס ואני חושב שהיה בזה אישה שהוא סימפתוס.

ועדת החקירה, ישיבה קט"ז

18.7.74, ישיבה בקר

עד: אלוף ח. חופי

648

חופי:

היתה תופעה שהופסקה כליל לפי מיטב ידיעתי

כשנה לפני המלחמה. תופעה של אירוח בבית משפחה

ואכילה במסעדות, וזה נפסק באופן טוטאלי כי לא היתה אפשרות שכנית לקבל את ההוצאות. להוציא מקרים שלפי החוק היה מותר. נדמה לי שבזה צה"ל היה הראשון ואולי היחידה שנהג לפי החוק עד הסוף בנושא הזה. כי אני יודע שבמוסדות אחרים מצאו דרכים לעקוף את הנושא הזה של אכילה במסעדות על חשבון הכרוך. היה לזה פרסום בזמנו בעתון, זה נפסק באופן מוחלט פשוט באופן של פקודה אדמיניסטרטיבית. גם בזה היה חלק להשפעה השלילית בכל מה שקשור לתדמית צה"ל בעיני הצבור. כי אי אפשר היה לפסח את זה. מן קצינים, או שעשו את זה בביתם אז הסביבה ידעה, או שעשו את זה במסעדה ואז באי המסעדה ראו אותם. היה בזה טעם לפגע, אין שום ספק, שהשפיע על קצינים כפופים וכו'. כך שאם להשיב לך באופן מלא וכנה, אני בהחלט חושב שהיתה בעיה כזו, אינני חושב שהקיפה את כל הקצונה ובכירה של צה"ל היו תופעות כאלה, ובפוך כל התופעות האלה, היו תמיד תופעות כמו שתמיד בין בני אדם. בהחלט היו מקרים נוספים, כולל דרגות בכירות של מפקדים. אלופים בפור זה.

ידין:

האם הבעיה הזאת, אתה אמרת שבמקרה מסויים כשזה

היה כרוך בהעלאה בדרגה, אתה מצאת מחובתך לעלות

את הבעיה הזאת בפני ראש המטה הכללי. אבל היו מקרים של אלופים שבהתנהגותם ואני כרגע לא מדבר על סיגורים. אני הבנתי בדיוק למה התכוונת. היה ידוע בצבא, ואולי אפילו לא אלופים, תא"לים ואל"מים, האם הבעיה הזאת הובאה לידיעה הרמטכל, או לא. לפגוש למשל אנחנו שמענו, אינני קובע עובדה, שהיה ידוע שאלוף מסויים בנה לו לשכה עם בידה, ועם כל מיני דברים מסוג זה למשל, כל מה שהיה לזה משמעויות. פירשו משמעויות לזה. האם בעיה כזאת היתה ידועה, היתה ידועה לרמטכל. מה היתה החלטת הרמטכל בכרוך זה.

ועדת החקירה, ישיבה קט"ו

18.7.74, ישיבת בקר

ער: אלוף ח. חופי

6484

חופי:

אני לא יודע לגבי המקרה הקונקרטי. לי זה נודע
לאחר שזה פורסם. במקרה הפרטי הזה. השבעון הזה
של לשכות היה קיים בצה"ל. היו נגועים בו הרכה דרבות. בדרך כלל לא
יכול לעשות זאת בעל דרגה נמוכה. עד כמה שאני יודע, הייתה איזה שפיא
הגבלה, אינני בטוח בה, במה מותר ומה עסור בנושא של בניית לשכות.
אולי במסגרת תקציבית, או בצורה של הגבלה אחרת. נדמה לי עוד מימי
הרמטכל בר-לב. בכל אופן הייתה תופעה כזו, גם כן לא הקיפה את כולם.
לפעמים מקרה אחד או שניים כאלה, משפיעים על הדמות כולה.
בהחלט היו מקרים כאלה והיו כאלה שהתלוצצו עליהם שכדאי להעביר אותם
ממקום למקום, כי בכל מקום שבו הם נמצאים, אחר כך הלשכה נשארת מאורגנת
ומפוארת.

ידין:

זאת היא שוב חופעה. אני החכוונתי, הנה אתה אומר
שדברת עם הרמטכל ביחס להערכה מסויימת על איש
ביחס להעלאה מסויימת של אלוף. האם היו מקרים ספציפיים שאתה יודע,
במשמעות הכוללת שדברנו עליה, מפקדים באו אל הרמטכל ואמרו חשמע
האיש הזה לא מתנהג כך וכך, לא כדרוש, לא לפי נורמה ולא לפי החוק
וזה מזיק לצבא. אתה לא חושב שהיו מקרים כאלה.

חופי:

אינני יודע, שמישהו אחר הלך והעיר את חשומת לבו
של הרמטכל? לא יודע.

ידין:

במקרה המסויים שאתה דברת אל-הבפספס- עליו
במה היו תכונותיו שליליות, שאתה אמרת שאתה לא

היית רוצה שהבן שלך ישרת תחת פקודו.

ועדת החקירה, ישיבה קט"ו

18.7.74, ישיבת בקר

עד: אלוף ת. חופי

6485

למעשה בכל הדברים השליליים שדברנו עליהם פה,

חופי:

שרה כלפי פקודים, לשכות, בנוח-חיילות,

מה היחה תשובת הרמטכל ?

ידין:

במקרה הקונקרטי הזה הרמטכל אמר שהוא יודע.

חופי:

אם אינני טועה, דברתי אתו פעמיים בענין זה.

ובאותו מקרה אמר לי אחר כך ששינה את מהות התפקיד. הוא קידם אפנס את

האיש המסויים, העמיד אותו בטסט נוסף על ידי זה שנתן לו א תפקיד אחר

ולא אותו התפקיד שרצה לחת לו. לא תפקיד פקודי, אלא תפקיד מטה.

המשיכה ת.כ.

הער - אלוף(מיל) י.חופי

אז? ידין:כשלב ההוא. י.חופי:עכשיו אני רוצה לשאול את תורת דעתך. האם אתה חושב שבמקרים ידין:

בולטים כאלה, של דרגות גבוהות שכולסות לעין כל, אם
ההצטרפות של המידע על התפוננת השליליות, היא הצטרפות די ידועה ודי רצינית,
האם אתה חושב שבמקרים אלה צה"ל היה צריך להעדיף את השקול שבשלילה שיש בדבר
הזה, על החיוב שיש אולי במה שנקרא מפקד טוב מבחינה קרבית?

לי אין צל של ספק בכך. נחתי את הדוגמה הזו, אך זו לא י.חופי:

הדוגמה היחידה. זוהי דוגמה שבה הרגשתי צורך נפשי
לומר את זה. אמרתי, זה לא היה נובע לי, לא החפקיד ולא המנוי, ולא היה
קשור באיזה שהוא מקום באיש שצריך לעבוד איתי, אך זו לא הייתה הדוגמה
הבודדת. אני חושב שזו הייתה הדוגמה הקצונית ביותר, לפי מיטב הכרתי את
הצבא. אני לא בטוח שאני צודק, אך כך זה נראה לי. בדרגות יותר נמוכות
של התנהגות, זו בהחלט לא תופעה בודדת ויוצאת דופן, ולפפ דעתי ולפי טעמי
השקול שצריך היה לתפוס במקרה הזה, הוא השקול שהבעתי אותו.

כלומר לא שמת דגש על-כך? ידין:אני חושב שלא. יכול להיות שיש שברים שאינני יודע אותם. י.חופי:

יכול להיות שיש מפקדים בדרגות האלה, שנקראו לסדר אל

הרמטכ"ל.

זה לא היה ידוע לצבא? ידין:

.42.
ת.כ.

צעד - אלוף (מיל) י. חופי

י. חופי:

אני לא ידעתי על כך.

ידין:

כלומר, העבירות היו ידועות בצבא, העונשים לא היו ידועים?

י. חופי:

אני לפחות איני יודע על כך. אני מניח שגם אחרים אינם

יודעים, אך היו בהחלט מפקדים שהיה מקום לקרוא להם

לסדר.

ידין:

אנחנו נתקלנו ברכוז עבירות של קצינים והפעולות שננקטו

כנגדם, במקרה שיכול להיות ששייך לפקוד שלך ויכול להיות

שלא. בתיק שהובא לפנינו היה כתוב שטרן מסויס, אם אינני טועה זה היה

בפקוד צפון, הואשם בבעילת קטינה, ובסיכום של הפצ"ר בינואר '73 בערך,

כחוב שהתיק נסגר על-ידי האלוף למחוסר ענין צבוי". האם אתה זוכר את

המקרה הזה?

י. חופי:

אני לא זוכר. איני זוכר שאי-פעם סברתי תיק כזה, או

שהחלטתי לסגור תיק כזה. אומר יותר מכך: איני זוכר

שהיה מקרה כזה בפקוד, שאני יודע עליו. יכול להיות שהיה, ואיני יודע עליו.

לפי מיטב זכרוני לא היה מקרה כזה, ובוודאי לא היה מקרה שסברתי תיק כזה.

היה מקרה אחד בזמן שהייתי בפקוד...

(מר ידין מחפש את החומר בענין הנדון)

היה מקרה אחד שאני זוכר בזמן שהייתי בפקוד, שהיה

נוגע לאיזה שהוא קצין אפסנאות.

י. חופי:

4

(מר ידין מוצא את החומר)

כן, זה בפקוד הצפון, פתאריך פתיחת התיק : 18 לינואר

ידין:

'73. סיום החקירה - 14 בפברואר '73. העבירה: בעילת

.43.
ת.כ.

הער - אלוף(מיל) י.חופי

קטינה, החנהגות שאינה הולמת. הקצין הוא סגן הערות בסעיף תוצאות: האלוף החליט לסגור את החיק מחוסר ענין צבורי.

י.חופי: זה המקרה שהחלתי לספר עליו. החיק נסגר פשוט כי

לא הייתה שום הוכחה. יותר מזה: הנערה שעליה מדובר,

היתה נערה סוטה באופן ברור ביותר. יש נוער שוליים שעובד בצבא. היתה נערה אחת כזו שהעסיקו אותה באפסנאות בתפקידי פקידות, והחברר שהיא ממש נערה סוטה במלוא מובן המילה.

נבנצאל: בת כמה?

י.חופי: בת 16 או משהו כזה. עד כמה שאני זוכר, לא הייתה שום הוכחה

לכך, אלא הייתה הוכחה הפוכה, שהיא ניסתה לפתות אותו, כך

שלא סברתי את החיק לאחר שהיה ברור שיש כאן עבירת בעילת קטינה, אלא פשוט סעיף האישום היה כזה, כי זו הייתה התלונה.

ידין: כלומר, הסיכום כאן "מחוסר ענין צבורי" אינו נכון?

י.חופי: אינו נכון. אולי זה היה נסוח משפטי של הפצ"ר, אך לא

שלי.

ידין: משתמשים בנוסח כזה במקרה של חוסר הוכחות?

י.חופי: אולי זה הפרקליט הפקודי, בכל אופן זה אינו הנסוח שלי.

שאלנו גם את הפרקליט הצבאי הראשי, מבלי שידענו ביחס אליך, ידין: איך קורה דבר כזה? אנו עוד נקבל על-כך תשובה ממנו.

י.חופי: זה בהחלט לא מאותם מקרים. זה היה מקרה יוצא דופן. בכל

פעם שתקרו אותה, היו סתירות בעדותה. כל פעם היה ספור

חדש לחלוטין. בשלב ראשון השעיתי אותו מ תפקידו, עד שיחברר הענין. אחר-כך

העברתי אותו משם, אך אי אפשר היה בשום פנים ואופן להאשימו. ההמלצה הייתה

העד - אלוף (סיל) יצחופי

המלצה של תורקליט, שאין פה שום קייז שאפשר להאשיר על פיו את הקצין.

היו"ר אגרנט זו היתה ההמלצה של הפרקליט הפקודי?

י. חופי: כן, מאה אחרז.

אנפ זוכר את המקרה, כי זה היה מקרה יחיד.

נכנצאל: האם כאשר מדובר בקטינה, זה קובע מי מפתח את מי?

ידין: אני מבין שלא הוכח אפילו שהיה משהו.

י. חופי: לא הוכח שום דבר, וכפי שאמרתי, העדות היחידה היתה שלה.

כל פעם שמצ"ח חקר אותה, היה ספור אחר, וכתוצאה מכך לא

היה במה להאחז.

ידין: ברגע שזוהי התשובה, איני נכנס לקייז. אותי מעניין

דבר אחר: הנמוק היה מחוסר ענין צבורי, ואח זה אחח

מכחיש בכל חוקף. האספקט שלי היה הענין הצבורי.

י. חופי: אולי זה היה נסוח של הפרקליט. זה בוודאי לא היה נסוח

שלי, ואני זוכר היטב את נסיבות המקרה. בכל אופן הסיכה

לבטול לא היתה חוסר ענין צבורי, אלא לא היה שום קייז כדי להעמיד את הבחור

הזה לדין.

נכנצאל: כענין כה רציני, גם הרשום של הנמוקים הוא ענין רציני,

כי זה הכלי היחיד שקיים לפקוח לאחר מעשה, וצריכים

מאד לשים-לב, גם האלוף האחראי, מה רושמים בתור נמוק. זה לא דבר של מ-ה-בכך

הער - אלוף (מיל) י. חופי

מה רושם בתור נמוק.

י. חופי: שני מוכן לבדוק את זה. עד הרגע הזה לא זכור לי, שאני חתמתי על נסוח כזה, אבל יכול להיות. חתמתי על כל-כך הרבה דברים, שיכול להיות שחתמתי גם על דבר כזה, ואיני זוכר.

ידין: השאלה האחרונה היא בעצם השאלה העיקרית שרציתי לשאול אותך.

אני חוזר אל הבעיה הראשונה, מצב המשמעת, כפי שהגדרת

אותה אז בישיבת המטה, וכפי שהגדרת אותה היום. אני הכנתי מה שאתה אומר, שלא היו דוגמאות של אי משמעת דירקטית של יחידות מבצעיות, פרט למקרה שהזכרת. אני לא מדבר עתה על משמעת מסוג זה. הכנתי גם מה שאתה אומר ביחס למשמעת מצונית לכאורה, של תלבושות וכו', וזה גם מתכטא בדיונים שלנו. אבל יש במצב עוד סוג משמעת, שעליו הצבא יעמוד ויפול, וזה מה שנוהגים לקרוא כביכול משמעת מינהלתית. אמנם אתה אומר שקיבלתם פרסים, אך בעדויות שהיו לנו ממפקדי גדודים בעיקר, מסתבר שקיבלו קוים, קיבלו מוצבים לפני המלחמה, ובמקרה הנידון זה היה קבלת מוצבים מגולני למשל, על-ידי יחידת צנחנים שהחליפה אותם. יש לנו עדויות ואוכל להקריא לך אותן, אך מסכם זאת במשפט אחד: היה רכוז די גדול של עדויות, שקבלו את המוצב בצורה מזעזעת, אם נקרא לזה כך, בתחומים כאלה: מנשק שהושאר ליחידה הנכנסת על-ידי היחידה היוצאת, היתה התחמושת הרעה, כאשר את התחמושת הטובה הם לקחו. פגזים מסוימים, "סנפירים" מקולקלים הם השאירו, מקלעים טובים הם לקחו, ובמקרה אחד לקחו ככלל את המקלעים. אני לא רוצה כרגע להכנס לכך, אך היתה שורה ארוכה של עבירות, שהן ללא ספק עבירות משמעת. היתה לכך משמעות הרבה יותר רצינית, אך הן נוכחות מעניין משמעותי מסוים. תופעות מסוג זה לא ספק / לא תולדה של פעולה חד-פעמית, במקרה של החלפת גדוד אחד בגדוד שני, אלא זהו סמפטום רציני מאד של משמעת לקויה בתחומים כאלה של פקודות מטכ"ל.

האם כאשר אמרת מה שאמרת אז, לא ידעתי שיש דבר כזה?

העד - אלוף (מיל) י.חופי

כמה שבועות
זה היה ממש לפני המלחמה. גם הדיון הזה היה ~~ממש~~ לפני המלחמה.

אני לא מתכוון כרגע, האם לא ידעת על אותו מקרה של הגדוד, בו הודיע לנו על כך שא"ל זה או אחר. הרי היו חלופים גם מקודם.

י.חופי: קודם כל, היו תופעות כאלה. אני מוכן לומר שלו לא היתה תופעת קבע, שאני יכול להצביע עליה, מסיבה פשוטה: כי אני לא התבססתי רק על דווחים, בקרתי במוצבים הרבה מאד פעמים. היתה לנו גם שיטת של בקורת, אך אני מדבר עלי עכשיו. אני בהחלט לא יכול לומר שבכל הפעמים בהן בקרתי, הייתי מאושר ממצב הנקיון שהיה שם. בהחלט לא, או לא חמיד. היה הכדל בין יחידה ליחידה, והתופעות הקשות היו לא בין הסדירים, אלא באותה תקופה בה כל שלושה-ארבעה שבועות התחלפו אצלנו יחידות מלואים, ועד שיחידה נכנסה לקו, היא כבר יצאה. כתוצאה מזה היה מצב בהחלט לא מניח את הדעת. אני חושב שיש לקוי בתחום הזה.

ידין: המקרים האלה דווקא שייכים ליחידות סדירות.

אחרי רשם ב.צ.מ

לפני רשמה תכ

ועדת החקירה - ישיבה קט"ן

במ

- 51 -

18.7.74 - בוקר

הער: האלוף יצחק חופי

המקרים האלה דוקא קשורים ליחידות סדירות.

יריין:

כן. אני אומר שיש ליקויים בתחום הזה, אני חושב

חופי:

שאש בהחלט שהוא קיים.

האם זה קשור ליחידות סדירות או יחידות מילואים?

היו"ר אגרנט:

גם סדירות וגם מילואים.

חופי:

הערויות שאני הזכרתי הן בין יחידות סדירות ליחידות

יריין:

סדירות.

זה היה בין גולני לצנחנים ואח"כ כשגולני החליף

חופי:

את הצנחנים היו בדיוק אותן הסענות.

על דאטפת אספור.

יריין:

אני מכיר את זה. היו לנו ברורים. המג"ד שהיה במלחמה

חופי:

בקו הצפוני והעיר פה, המג"ד של "גולני" הוא היה

מג"ד חדש בגדוד, הוא קיבל את הגדוד זמן קצר לפני המלחמה. הייתי אצלו בביקור.

היה מצב לא טוב, גם מדיווחים וגם ממה שראיתי. הוא נקרא אלי ואני הזהרתי אותך

שהוא לא יוכל להמשיך לפקד על הגדוד אם הוא לא יקח אותו בידיים מן הכחינה

המינהלתית. כך שאני בהחלט מקבל שהיו מקרים כאלה, ואנשי בהחלט לא רואה את זה

לקולא, אלא לחומרה, יש לזה השפעה על מצב הכוננות של היחידות, של האמצעים, של

המפקדים. אני רק לא חושב, עד כמה שאני יכול להתרשם, שהיה בענין זה מצב חמור

אצלנו בביקור. יכול להיות שאני טועה ולא ידעתי על כך.

השאלה שלי היא אחרת. פה בדיון במסכל באותו זמן,

יריין:

הציטטה שאנחנו הבאנו היא מדיון באוגוסט, אבל דיון

שני יומיים לפני המלחמה ב-4.10, הוא אינו עוסק במשמעת. ואני התרשמתי, גם

הער: האלוף יצחק חופי

ממה שאתה אמרת אז, אבל באופן מיוחד בישיבה אחרת, שכאילו הבעיה שעוררה את המטכ"ל לקיים את הדיונים האלה באמת היחה הבעיה שאני מחשיב אותה לא פחות של הצורה החיצונית של הצבא, כאילו הבעיות האלה, שהיתה להם השפעה עצומה על מצב ימ"חים, על דיווחים כוזבים של תחזוקה של טנקים, על כל העניין של שמירת גשק, שלועדה זה הגיע כתוצאה מעדויות על מה שקרה במלחמה, אבל הרושם שלי עכשיו - כאשר אני מסתכל אחורה - הוא כאילו הבעיות הללו כמעט ולא עלו לדיון, כאילו שהצבא לא הרגיש בזה, או שזה רושם מוטעה?

חופי:

זה רושם מוטעה. היו שני מקרים שאני כרגע זוכר אותם,

שהמטכ"ל זימן אליו, אני חושב שזה היה פורום של מח"טים, ועסק בנושאים האלה שאתה עכשיו דיברת עליהם, בנושא התחזוקה, בנושא רמת המשמעת ביחידות, גם ההופעה, גם רמת תאחזקה. היה דיון ארוך ונבעו ממנו גם מסקנות מעשיות שנבעו מן הלחץ על היחידות הסדירות. היה מצב שיחידה גמרה תעסוקה בתעלה וכעבור יומיים החליפה יחידה אחרת בפיקוד הצפון או ברצועת עזה. כתוצאה מכך לא היה זמן ליחידה להתרכז, לעשות ספירת מלאי של הציוד, לבדוק את הציוד, לבדוק את הנשק, למסור כמו שצריך את הקו הקודם ולקבל כמו שצריך את הקו הבא. והמטכ"ל אז קבע - אינני זוכר כרגע כמה אם שבוע או עשרה ימים - נחן הוראה לאגם/מבצעים לשכך כך שיהיה פער של זמן בין יציאה מקו לכניסה לתעסוקה בגזרה אחרת. עלה אז ככל החריפות הנושא של כוח אדם מינהלתי, ששנים כבר חסר בצבא. והיו מצד המפקדים טענות שהדברים שמקשים עליהם לקיים את רמת התחזוקה כפי שצריך לקיים אותה זה המחסור הזה. והדבר עלה כתוצאה מזה שהמטכ"ל הגיע למסקנה שהדברים אינם כשורה וצריך לחקן אותם. הוא גם קבע - אינני זוכר באיזה דיון, אם זה באחד משני הדיונים האלה או בדיון קודם - שפקרטריון לקידום ייקבע קריטריון נוסף לקידום וזה באיזה מידה המפקד בתפקיד הנוכחי מקיים רמת משמעת נאותה כדי לשקול אם לקדם אותו לתפקיד גבוה יותר. אני לא זוכר אם זה היה סיכום של שני דיוני המטכ"ל או סיכום של הדיון שהוא דן בו עם המח"טים. הנושא הזה עלה מדי פעם ולא רק בשני דיוני המטכ"ל האלה, אלא גם עם האנשים שבפועל

הער: האלוף יצחק חופי

עושים את העבודה בשטח.

ידין:

איך ניתן לפי דעתך - אם נניח שאחה היית היום עדיין

בהפקיד - להתגבר על הכעיה הזאת?

חופי:

אני חושב שיש איזה דבר קסם שאפשר באמצעותו לתקן

את הדברים. אני חושב שנעשו כל אותם הדברים שצריכים

לעשות. אני חושב שבנושא הזה צריך לפעול קודם כל בדרך של מתן הדוגמה האישית

ע"י המפקדים. הדבר השני, שלפי מיטב ידיעתי עשו אותו, וזה אולי אחת המגבלות

שלנו, זה כמות הבקורות. עשינו כמות ביקורות מעל ומעבר לכל הגיון, לא נתנו

ליחידות לחיות, פעם זה שלישות ופעם זה רמה של החטיבה ופעם זה רמה של הפיקוד

ואח"כ זה רמה של המטה הכללי. אבל זו דרך - בקורות אובייקטיביות עד כמה שאפשר

שלה אנשים שאינם קשורים לענין וחיות דעה שלהם. ולאחר הבקורות - נקיטת אמצעים

ע"י המפקדים באותם המקרים שבהם נדרש הדבר - מצד אחד פרטים ומצד אחד נקיטת

אמצעים מתאימים באותם המקרים שבהם המצב אינו כפי שצריך להיות. אני בכלל מאמין

בזה שמפקדים אחראים על מה שנעשה אצלם. למשל, כאשר אנחנו בנושא התלבושת עשינו

את כל המבצעים בפיקוד המטרה א לא היחה לתפורס את האיש, אלא לבדוק ולראות מאיזה

יחידה הוא. והיה לי מקרה מסויים של יחידת "אגוז", שזו הסיירת של פיקוד הצפון,

והיחידות המיוחדות הן בדרך כלל מועדות להופעה מרושלח. מפקד היחידה הוא נקרא

לסדר ולא האיש שנעצר, מכיון שהתברר שכך הוא יצא מן המחנה. וזה מה שאני מתכוון

לומר, שהמפקדים הם צריכים להיקרא לתת את הדין על הדברים האלה.

ישנן בהחלט קושי רציני ביותר, והוא היום הרבה יותר

חריף מאשר לפני המלחמה, אני לא יודע איך יתגברו עליו, עם כל קליטת הציוד שהיום

קולטים, הציוד הטכני, חוסר כוח האדם המינהלתי והרמה האנושית היחסית נמוכה של

כוח האדם במתעסק בכל אשאר בנושא האפסנאי. אני גם כן לא חושב שזו תופעה של

התקופה האחרונה, זו תופעה קבע בצבא. בדרך כלל מה שמחאים להיות מפקד שבה אינו

הולך להיות קצין אפסנאי ביחידה. וישנו קושי אובייקטיבי למפקדים להשתלט על

העד: האלוף יצחק חופי

מה שיש אצלם כאשר הסגל שיש לרשותם גם רמחו נמוכה וגם בדרך הכל התקן אינו מעלה במספר האנשים. אני יודע שנעשה עכשיו נסיון, אינני אמצא יודע אם הוא יכול להעשות בקנה מידה גדול, יש לפחות הצעה כזו. להוציא חלק מהאחזקה של הרק"ם, לעשות אותה בימ"חים ע"י גורמים קבלניים. אינני יודע אם אפשר או אי אפשר לעשות את זה במצב החעסוקה שישנו היום במשק. אני יודע על כל פנים שישנו נסיון, ישנה הציע הצעה כזאת, לנסות את זה בשני ימ"חים עם סגל מקצועי שהוא מכיר אותו, הכיר אותו במשך השנים. הוא הציע את זה, אם זה יתקבל זה יכול להקל, כי ישנה בעיה רצינית מאד של אנשי מקצוע.

ידין:

אין מקום לשינוי של הקצאות לכוח אדם, קריטריונים

חדשים, שלא כל מי שוב ביותר חייב ללכת רק ליחידה

רקבית, כי הדברים האלה מבחינה כללית מכריעים לא פחות מאשר אותו הסגן שהוא מפקד מחלקה⁴ או אינך חושב שזה יכול להיעשות? אנחנו שמענו בימים האחרונים ממפקד בסיס הדרכה/ רציני ביותר וחשוב ביותר שיש לו 80 מכשירי קשר באותו בסיס ויש לו טכנאי אחד והוא צריך להדריך מפקדים, לתת דוגמה/ איך צריך להחזיק. הוא איננו מסוגל לתת את הדוגמה האישית.

חופי:

אני לא חושב שיש לזה פתרון במסגרת צה"ל. עד כמה שאני

יודע כל כוח האדם המקצועי, בוגרי כתי הספר המקצועיים,

היתה תקופה שזה היה כרוך בחתימה, היום - גם אם אינם רוצים לוקחים אותם לשטח המקצועי, להוציא בוגרי אלקטרוניקה, שמחייבים אותם לתחום שנה, אם זה לא השתנה במשך החדשים האחרונים שאני לא בצבא. לוקחים את כל הפוטנציאל ומנסים לאתאאאא לפתח פוטנציאל גוסף ע"י הרחבת כתי ספר קדם צבאיים גם בחיל חימוש, גם בחיל הקשר, גם בחיל אויר, גם בחיל היס. הפוטנציאל פשוט הוא אינו מספיק, אינו מכסה את הצרכים. אלקטרוניקה יש מחסור כרוני של 30% של בעלי מקצוע. ולקחת חייל בשרות טובה ללמד אותו להיות טכנאי אלקטרוניקה במסגרת שרפת טובה - אני לא בטוח שזה אפשרי, אבל ייתכן שלא תהיה ברירה ויעשו את זה.

העד: האלוף יצחק חופי

ידין:

אני רוצה לשאול אותך כחוות דעת, יש איזה דבר שמנקר

במוחי, ואתה מכיר את הצבא. יש לי הרגשה שבניצול

כוח האדם הנשי, הבחורות, כזה, אנחנו עברנו מזמן מלחמת השחרור להיום מקיצוניות

אחת לקיצוניות הפוכה, מחיילות לוחמות, או חיילות ביחידות לוחמות, למצב של

פקידות לכאורה. למעשה השאלה שאני שואל: האם יש טעם למחשבה שלהרבה מאד תפקידי

אלקטרוניקה בבסיסים לא קרביים, למשל, בסיס הדרכה, תחזוקה של מכשיר קשר,

תחזוקה של משקפת מאד מחוהכמות, אולטרה-אדומות, בטנקים, ואינני יודע מה, האם

אי אפשר היה להכשיר - ואני כבר לא מדבר על מקצועות אחרים - בחורות למקצוע כזה?

חופי:

לפי דעתי לא.

ידין:

מדוע?

חופי:

משך ההכשרה למקצועות האלה בהשוואה למשך שרות הבח

בצבא הוא בדיספרופורציה כזו שהתועלת תהיה קטנה

מאד. אח"כ הבחורה, בשרות המילואים, חוץ זמן קצר מאד יוצאת מהמעגל ואי אפשר

לנצל אותה ברבע שהיא יולדת, היא חדלה לשרת במילואים - אם אחת מדבר על המקצוע

הספציפי הזה של אחזקה אלקטרונית, אני לא יודע כמה זמן זה מחייב, זה בודאי

קורס של שנה. מחוץ 20 חדש להחזיק נערה שנה בקורס ואח"כ היא חלק מקלקלת ורק

בסוף היא מביאה תועלת - הרי זה פשוט לא אפקטיבי.

אנחנו הרחכנו עד כמה שאפשר, וזאת גם כן ע"י לימוד

קדם-צבאי, כדי לשחרר חיילים ולהחליפן בחיילות. אבל כל זה במסגרת, יש מקצועות

שבהן הבח צריכה להחתייב לעוד ארבעה חדשי שרות, וזאת לא באלקטרוניקה אלא גם

כן בכל מיני תפקידים שמחייבים הכשרה ממושכת, כל מיני תפקידים באמ"ן, שגם שם

עוברת שנה ומעלה עד שהבח מחילה להביא תועלת. במסגרות האלה הבחורות האריכו

את השרות בארבעה חדשים, אבל גם שם מדובר על משך הכשרה של ארבעה - חמישה חדשים,

לא יותר מזה. ומקצועות אחזקה בדרך כלל מחייבים הכשרה הרבה יותר ממושכת והיא

ועדת החקירה - ישיבה קט"ן

649;

18.7.74 - בוקר

- 60 - 56 -

במ

העד: האלוף יצחק חופי

לא תואמת את מסך השרות. אני לא בסוח לגבי בניס, אם איש בא כלי ידע מינימלי בנושא הזה - להכשיר אותו כסכנאי אלקטרוניקה - אני חושב שזה גם כן לא יהיה כלכלי, יכול להיות שלא תהיה ברירה אחרת, אבל זה לא יהיה כלכלי.

אח"כ רשמה או

טבנצל:

רק להבהרה. מה נקרא שהבת חייבת להתנדב?

י. חופי:

היא מאריכה את השירות, וזה תלוי בהסכמתה.

אז היא משרתת 24 חודש במקום 20 חודש של כח באופן

רגיל. יש הרבה מאוד כנות כאלה.

ח. לסקוב:

יש לי כמה שאלות. הן לא כל כך לאירוועים שלקחת

בהם חלק, אלא בוודאי ניסיתם לנחה מבחינת לקחים

גם את הנושא הזה על רקע מלחמת יום הכפורים וראשית הצעדים של יציאה למלחמת

יום הכפורים. ביחס לטופס של חוות דעה - אם פיקודים שלך שנותנים חוות דעה

על פיקודים אחרים, עוררו את השאלה שבטופס (נדמה לי 617) אין חוות דעה על דוגמה

אישי ושל יושר?

י. חופי:

אינני זוכר בדיוק בן כבצע את הטופס. זמן קצר

לפני המלחמה הנתיבו טופס חדש. אינני יודע אם

הוא הובא לפניכם. הרכה יותר מפורט וניסו לחקן פה פנפם שהיו כטופס הקודם. אינני

זוכר בעל פה את הסעיפים שלו. היו מספר נסיונות בנושא הזה של חוות דעה, שעברו

מצד לצד. היה שלב שהנתיבו שחייבים להראות כל חוות דעה לזה שעליו ממלאים את

חוות הדעה לפני ששולחים אותה. הסיבה לכך שהנתיבו זאת באותו זמן היתה שאנשים

טענו שהם נפלגו מהשמיים. הם היו בטוחים שהמפקד פילא עליהם חוות דעה טובה ואז

מציגים להם חוות דעה שלילית. הנתיבו את הסירור הזה ואז התבררה תופעה הפוכה.

שלמפקדים היה לא נוח לכתוב חוות דעה שלילית, וכתוצאה מכך כל חוות הדעה עלו

כרפתן בצורה מלאכותית. ואז הפסיקו את זה. וחזרו לשיטה שהיתה נהוגה במשך כל השנים

רק פמידה חוות הדעה היא מבינוני ומטה, המפקד חייב להראות אותה לאיש. האיש חותם

שהוא ראה את זה. הוא לא מסכים לזה אף פעם, אבל הוא חתם שראה אותה. כך שבנושא

הזה של חוות הדעה היו עליות וירידות ונסיונות עד כמה שאפשר בכל מיני כיוונים,

כדי שתוות הדעה הזו תהיה יותר אובייקטיבית ממה שהיא.

לסקנב:

הנושא הזה של משמעת וקיום משמעת - כשואלים
מה המצב במשמעת, ניתנת התשובה - פקודות שאני
קיבלתי ופקודות שאני נתתי, ביצעו אותן. נשאלת השאלה האם לאורך כל צינור
הפיקוד, לא רואה את עצמו המפקד אחראי גם לדאוב לזה שכלפקודה שישנה - פקודות
פיקוד עליון, פקודת מסכ"ל, הוראה חילוית, או אפילו איזשהו רצון של האלוף שנהג
לא יסע לבד, וכל שעחיים יחליטו ביניהם, פשוט בשביל למנוע האונתן או כל מי
שנסע בלילה חמישים דקות, עוצר את המכונית ונתן עשר דקות. איזשהם סידורים
שהאלוף רוצה בהם. האם זה לא חדור, לא יורד עד למטה, שאת זה צריך לעשות גם
אם אין מ"צ? כי זה הרי בסופו של דבר כרבע של מטה, של איזשהו יער, באה פקודה
ומפצעים. אבל פקודות של יום-יום, בין שהיא מבצעים, מנהלית או טכנית - מה
מבאה לך הנסיון לפני יום פפור ואחרי יום כפור?

י. חופי:

אינני חושב שהיה קיים מצב שכל פקודות הצבא
מולאו כלשונו, כרוחן, כולל במיקוד הצפון. אינני
מוצא את הפיקוד מכלל זה. כשהתבטאתי מה שהתבטאתי התכוונתי שלא חשבתי שיש
איזשהי חופעה יוצאת דופן של התדרדרות. כלומר, לאורך כל הקו, אני נתתי דוגמאות
לגבי אחזקה. היה מ"ט שהיה לו מחסן חירום, שהרמטכ"ל הנוכחי, מוסה, עלה
עליו לפני שאני באתי. ואחר-כך אני עליתי עליו בשלב נוסף של ביקורת אצלו.
זאת אומרת, היתה במשך כל הזמן, ולא רק מצידים, גם מצד מפקדי אחריים בתוך הפיקוד,
בסמילוי פקודות שלא היו כרוכות ביני לבין היחידה. אני מוכן לתת עוד דוגמה.

היו"ר אגרנט:

הוא לא היה מסדר?

י. חופי:

האחזקה בחטיבה לא היתה בסדר. הוא לא היה מ"ט אצלי
במלחמה. הוא עזב שלפני חודשיים-שלושה לפני המלחמה.
האחזקה אצלו בחטיבה היתה ברמה לא טובה. גם בגלל סיבות אובייקטיביות אבל לא רק
בגלל סיבות אובייקטיביות.

היו"ר אגרנט:

מה נעשה במקרה הזה?

6500

י. חופי:

הוא נקרא לסדר - המפקד. הוא לא עמד לדין. עשינו

ביחידה הזו ביקורות חוזרות. היה שם גם קושי.

זו הייתה חטיבה חדשה והיה חסר להם כוח-אדם מקצועי ומזרנו להם באופן פעיל על ידי אנשים מהסדנא הפיקודית, כדי להחביר - אנשי מילואים, אנשי אחזקה, צוותים עצמם שיכואו לעזור בהתייצבות חלת-יומם לעזור באחזקה הכלים.

הי"ר אגרנט:

היה מקרה שני, אמרת.

י. חופי:

דוגמה על נושאים שלא היו כרוכים ביני לבין

מפקדים שכפופים לי. בדרך כלל פקודות הצבא של השלישות

הראשית הולכות ישר לסמכויות. היו בעיות עם גולני בתחום הזה - שירדו פקודות מהשלישות הראשית, שמפקד גולני חשב שהפקודות לא מוצדקות. הוא לא ערער עליהן וששם לא ביצע אותן. והמח"ט - שאני מאוד הערכתי אותו ומאוד מעריך אותך - נקרא אלס ואמרתי לו שאינני מוכן לקבל את זאת בשום פנים ואופן. אמרתי לו, אם אינך מקבל אח הקביעה של השלישות הראשית, אתה יכול לערער בפני. אפשר לערער בפני ראש אכ"א. אבל לא לבצע ולא לערער, לא יכול כפול להתקיים דבר כזה. כך שהיו בעיות בצה"ל בתחום הזה. אינני אומר שלא היו בעיות בנושא זה, ותחומים שונים שכרוכים במילוי פקודות באופן מלא, מוחלט וככל התחומים. אני רק לא חשכתי, לפחות באותה תקופה, שיש איזשהם התדרדרות שהיא חמורה ממה שהיה כל הזמן. פה היו עכירות ושם היו עכירות, וברגע שהן נחגלו, מפקדים שיפלו בהן. לא רק אני. אני אמרתי על זכרים שאני עשיתי אותם, כי עשיתי אותם. אני יודע על מפקדים אחרים שנקטו צעדים מאוד חריפים ביחידות שלהם. לפעמים חריפים ממה שאני חשכתי שצריך להיות. הייתה תקופה שכחטיבה הסדירה שלנו, 188, אני חשכתי שהתנהגות של המח"ט באכיפת המשמעת חורגת מעבר לגבולות והערתי ל¹ על כך. אבל זה לא היה דבר יוצא דופן שמפקדים עסקו בנושא משמעת. אבל להגיד שהמשמעת הייתה בכל התחומים מאה אחוז, בהחלט לא היה מצב כזה.

לסקוב:

השאלה השניה היא זו - בתוקף נסיבות, כתוצאה

מנסיון, רקע וכ"פ - מפקדים שמתבטאים - אינני יכול לטפל בכל. אני כל דבר צריך לעשות לבד; אז אני אשים לב למשמעת המבצעית והייתר, יהיה, אז יהיה. מה אני יכול לעשות? על פני זמן, האם אפשר לקיים משמעת מבצעית כפולצריך בשביל לקרב כי אחת יש אבירות, וכצידה משמעת שכניה ירודה ומשמעת מנהלתית ירודה. כי בסופו של דבר כפי שאני מנסה לנחם אירועים, יוצאת המונה שזה מכרסם את המשמעת המבצעית. אפילו המקרה שיאיר העיר בענין קבלת התחמושת והנשק בגדוד 12. או כפי שמישהו ציין פשהוא קיבל את הצירוד שלו, אז הוא קיבל צירוד מקולקל. וניקח את האספקטים של 102 מבהינה זו. מה דעתך?

י. חופי:

אינני חושב שיכול היה מפקד לראות את עצמו משוחרר

מזה, לא היאורטית, פרקטית. כי פשוט אינני חושב

התניתי ל* במקרה הזה. אמרתי את זה קודם - אנחנו כמה פעמים שקלנו אם כמות הביקורת שאנחנו עושים בביטחון הן לא עוברת את המידה. כלומר, לא יכול היה להיות מצב כזה שמפקד מוצב, מפקד פלוגה, מפקד גדוד/צריך להסביר את מה שקורה מצלנ, ובט לא מה"ט. כך שאינני חושב, שגם אם מישהו רצה להגיד זה לא מעניין אותו, לפי דעתי לא נחנף לו להשתמש מזה. עם כל מה שהיו דברים שלא היו בסדר. אבל אינני חושב שהיה מצב שמג"ד ישב בקו, איש לא ראה אותו, איש לא ידע מה נעשה אצלו, והוא היה יכול לעשות שהעסק יהיה המקר, ואיש לא יעיר לו. כך שגם אותם אנשים שאולי חשבו כך שהם יכולים להצטק בעיקר ובטפל מישהו אחר יעסוק, אינני חושב שהיתה להם אפשרות כזו.

לסקוב:

כדיון שהיה בין אובוסט 1973 לבין אוקטובר 1983 -

הנושאים שעלו היו שדנו במשמעת מנהלתית. וכמשמעת

מנהלתית, דנו יותר במשטר ובנוהל. מה היתה הסיבה שלא עלה הנושא של משמעת מבצעית ומשמעת שכניה? כי הסיכום לא היה להשלים את החמונה כולה לנושא שלם, לא מחולק. אבל הנושאים האלה עלו על ידי אכ"א - מהאספקט של פקודות מסכ"ל, עד כמה שאני זוכר, הביטוי החיצוני וההשפעה החיצונית של המשמעת. היו לכך סיבות או שחשבו לטפל

650

כזה יותי מאוחר, או שהיתה הערכה שבמשמעת מבצעת אנו בסדר? אם כי בתקופת
ההתשא היתה פשיטה על המזח, היה המארב הצפוני שהם נכנסו, היתה החקפה שמילקו
אותה, היה מארב שנכנסה חטיבה אחת והמפקד זו קרימה עם הג'יפ. היו כמה מקרים
במלחמת ההתשה שיכלו לתת איזשהו סימן אזעקה שמישהו גם במשמעת מבצעת עלול
להיות חמור?

י. חופי:

אינני יכול כרגע לנתח את המקרים שהזכרת. אינני
חושב שבפשיטה על המזח היה איזה סממן של חוסר משמעת,
עד כמה שאני זוכר ומכיר את המקרה. באותם המקרים שאני יודע שהיתה להם הפרת משמעת
בצורה של פעולה מבצעית, עסקו בהם באופן קונקרטי. אינני חושב שהיתה תופעה של חוסר
משמעת במבצעים. בהחלט אינני חושב כך. כשאני הייתי בפיקוד ביצענו פעולה גדולה
מאוד בלבנון, פשיטה משוריינת, שלקחו בה חלק הרבה מאוד כוחות מכל מיני יחידות.
היו דברים שלא בוצעו בסדר, אבל לא כתוצאה ממשמעת או מאי-כיצוע החוראות. כלומר,
היה לנו תחקיר אחרי המבצע, ועלינו על כל מיני נקודות שלא היו בסדר במבצע, אבל
לאו דווקא בתחום של משמעת או של אי-מילוי הוראות או של חריגה מההוראות שהמפקדים
קיבלו.

אחרי כן שא

י. חופי:

ובאותם המקרים שהיו מקרים כאלה - טופל בהם באופן

ספציפי. אני גם לא חושב את זה היום. אני גם לא

נחלקתי בזה במלחמה. לא נחלקתי בזה במלחמה שאני יכול להצביע שהיו מקרים.

אני לא אומר שלא היו מקרים. אני בהחלט לא יכול להצביע, לפי מיטב

ידיעתי, על תופעות של חוסר משמעת במלחמה, כפי שהיו בפיקוד.

לסקוב:

אחן לך משהו מחומצת, של פניות לוועדה ומחומר של

פרקליט צבאי על נושאים שהגיעו לבית דין משמעותי

ובית דין שדה. כמובן זה לא כולל את כל אותם המקרים או שלא הגיעו או באיזה

צורה שהיא נגמרו. המקרים שמופיעים שם הן תופעות כלליות כגון התעלמות

מביצוע של פקודות והתעלמות מהצורך באכיפת פקודות, אותן הפקודות שאחרים

מתעלמים מהן מבלי שמישהו נותן את הדין. ישנם שטחים שהגישה אליהם היא מאד

מאד מתירנית ולא מצאתי שבאיזה שהוא מקום, באיזה שהוא דיון הגישה של הקצונה

הככירה היחה בכיוון של מתירנות. אני לוקח משטר מינהלתי שסימניו פוגעים

בריקמה המוסרית של יחידה, כמו גניבות, סחיבות והוצאה מרשות הצבא של נשק,

סחיבת הפצים אישיים של פצוע, חלל ונעדר. והוצאת מפות, הוצאת דלק, הוצאת

כל מיני דברים החוצה. יש תופעות של ונדליזם ביחס למחנה שבו החייל נמצא

במקנים של המחנה. יחד עם אובדן וחסר זה הגיע להיקף של 15 מליון לירות.

כמובן, לא לקחתי את המספר של השנה הדאת, כי אפשר להשיג מספר משמעותי. אני

לוקח תופעות של משטר מבצע, כל מה שקשור בלגשת לעמדה, בלצאת מעמדה, לקיים

תצפית, לשמור על כשירות של נשק, תחמושת, אמצעי לחימה. יש תופעות של

השתמטות, אי הגשת עזרה ראשונה לפצוע, להתחמק על ידי לווני של פצועים, פציעה

עצמית, חבלה בנשק, אי קיום פקודות, אי דיווח על כוחותינו, אי דיווח על

אויב, שלא להגיד על בטחון שדה, בטחון קשר והוצאת סודות של הצבא והבאתם לידיעת

אנשים שאינם שותפי קבוצה סוד, ביניהם כמובן כתבים, עתונאים. אי דווח על

פצועים, חללים ונעדרים. תופעות של התנהגות שאיננה הולמת כמו אי אמת, או

חתימה על מסמך לא נכון, או אי הסעה או מבטח פרטי, סעיף משנה של הלשכה. ענישה

בניגוד לחוק.

6504

לסקוב:

או במשטר טכני כמו החזקה של צלם, אי תיקון של צלם חוסר דלק ושמן, העברת ציוד לקראת ביקורת ליחידה אחרת ואחר-כך החזרתו. העברת ציוד מעבודה ליחידה כאשר הציוד פגום, מבלי להגיד לן: אני מעביר לך מרגמה במצב פגום, או אני מעביר לך מוצב £6 ג ואני רוצה שתדע שהקשר לא בסדר. הוא עצמו אחר-כך בילה שחברים לא בסדר.

אז כל אלה בחומרתם, בהיקפם כרמף מליון מקרים, יש בהם חמונה קשה, אבל יש בהם דבר שאפשר לתקן אותו. זה לא דברים שסרטן בתוך העסק. איך אחת מחרשם מההשפעה ההדדית במשטר מינהלי, במשטר מבצעי ובמשטר טכני, לפי המקרים שהיו. ישנם מקרים שודאי יבואו עוד.

י. חופי:

אחה שאלת על משמעת מבצעית. אני ציינתי את מה שאני יודע על זה. אני חוזר ואומר, אני לא חושב שבנושא של משמעת מבצעית הצבא היה פגום. אני לא חושב, עוד פעם עד כמה שאני יודע, אני לא אומר שאין חריגות. אפשר בודאי למנות הרבה מקרים. השאלה אם זו תופעה קבע או חריג. אני נתתי מקרה חריג שהובא לידיעתי בפיקוד, בתוך המלחמה, על זה שמפקד נטש מוצב. ואני מניח שיש עוד מקרים שאינני יודע אותם. אני בהחלט לא יוכל לציין שהנושא של המשמעת המבצעית בפיקוד בזמן המלחמה הייתה גרועה. עד כמה שאני יודע אותה בתוך המלחמה ואחריה, כאשר היו לנו התחקירים בפיקוד. ובזה אני מתכוון לפקודות שלא בוצעו ביודעין, כלומר - שקיבלו פקודה ולא ביצעו אותה מתוך התעלמות מפקודה. עד כמה שאני יכול לשפוט, גם במצעים שהיו לפני המלחמה, גם במבצעים שהיו במלחמה בפיקוד, אני לא חושב שאפשר לציין את זה כתופאה. היו מקרים, אני מניח הרבה יותר ממה שאני יודע. כתופעה - אני בהחלט לא מוכן לקבל שזו הייתה תופעה קבע במבצעים, לפחות, באיזור שאני הייתי שם וראיתי את הדברים מקרוב. חלק/מהדברים שאתה ציינת אני מכיר אותם. הם קיימים. אני רק רוצה לציין פה דבר שלפי דעתי אי אפשר להתעלם ממנו, שבנוסף לבעיות הרגילות שיש עם החיילים הסדירים, בזמן מלחמה מגישססם את העם כולו. ובעוונותינו הרבים היחס לרכוש, יחס לרכוש ציבורי, כלומר - חוסר יחס לרכוש ציבורי, סחיבות, גניבות - זו תופעה שקיימת במדינה לדאבוני הרב. וקשה מאד בתקופה שאנשים באים למלחמה למנוע

אח זה. והיו חופעות כאלה במלחמה. אני מוכן להגיד יותר מזה. אנשי הישובים, אחד השיקולים שלי להחזיר איזה שהיא גרעין לכל ישוב - היה שכוחותינו לא ישמידו שם אח הכל. והיו מקרי סחיבות.

לסקוב:

היה מקרה שנפנסו.

י. חופי:

כן. היו מקרי סחיבות בתוך הישובים, אני יודע את זה.

אני לא מחעלם מהתופעות האלה במלחמה. אני לא הייתי בצבא זר,

אני לא יודע איך נהגו בצבאות אחרים, אם זה היה כך או לא היה כך. אבל החופעה הזו

היתה קיימת במלחמה. היחה קיימת תופעה של סחיבת רכב מיחידה ליחידה, שאני עשיתי

מאמצים להפסיק אותה. בכך שאיימתי על מפקדים, שמפקד שייצמצא אצלו רכב שהוא לא שייך

לו - הוא יעוף בלי שאני אברר. כלומר, חופעות אלה אני מכיר אותן. אני רק אומר, אני

חושב שהיו לנו מגויסים באותה תקופה כ-80 אלף איש שבאים מכל המינים, לאו דווקא

שכבות נחשלות עוסקות בנושאים האלה. לאו דוקא שכבות נחלשות. אבל זו תופעה שבגיוס

כללי כאשר מגייסים את כל העם, לדאבונני הרב אני חושב שהציבור הוא כזה. זה לא נעים

להגיד את זה, אבל זה כך. היחס לרשות הרבים הוא כזה במדינה. כחוצאה מזה זה בא

לידי ביטוי שהוא נמצא בצבא. אז אני לא מחעלם מהדברים האלה, אני יודע שהדברים

האלה קיימים ואני יודע שהם קיימים בשירות הסדיר, כי בשירות הסדיר גם כן היילים

לא לבמרי מנותקים ממה שנעשה סביבם. אני לא חושב שאין מה לעשות. בעצם זה שיש יחידות

שאצלן המצב יותר מאשר ביחידות אחרות, זה לכד מצביע על זה שיש מה לעשות.

לנדאן:

האם מפקד של יחידה כזאת מקודם בזכות העובדה הזאת?

י. חופי:

לא. אני לא חושב שבשיקול של קידום של מפקדים הדברים

האלה נלקחו בחשבון. אני לא חושב שנלקחו בחשבון. אני ציינתי

את זה, בצד קביעה של רב אלוף אלעזר שהסעיף הזה יוכנס לסופס חוות הדעת. אינני

יודע אם הוא הוכנס או לא, אבל הוא קבע את זה בסיכום דיון. אינני באיזה מן הדיונים

זה היה. שזה יהיה סעיף כדי שיחשבו בסעיף הזה לקראת שיקול של קידום של האיש. אבל

לומר לאחור שהתחשבו בזה באי קידום של האיש - אני לא יכול לומר.

אבל אני אומר, עצם זה שהיו יחידות יותר מסודרות מאחרות,

6506

י. חופי

היו יחידות שהיו בהן פחות תאונות דרכים מאשר באחרות, היו יחידות שהיו בהן פחות תאונות אימונים מאשר ביחידות אחרות - זה לכד מצביע על כך שהדברים יכולים להיות יותר בסדר. אין לי צל של ספק בזה. זה חלוי במידת המאמץ שמשקיעים בחחום הזה. אני רק חוזר ואומר, אני אומר את זה בכל האחריות: ישנן גם נסיכות אוביקטיביות שאי אפשר להתעלם מהן, לפי דעתי. זה הלחץ שיש על היחידות הסדירות. היחידות הסדירות משנח עבודה נמצאות אולי שבועיים במחנה קבע שלהן. או שהיחידה נמצאת בתעסוקה מבצעית או שהיא נמצאת באימונים באופן מרוכז בשדה פעמיים בשנה. זו מתופעה הקבועה עד כדי כך שהחלטנו לא לחקן את המחנות. לא היה כדאי להשקיע כסף במחנות הבסיסים לתקופה של שבועיים-שלושה שהיחידה מבלה בבסיס הזה. לא היה כדאי להשקיע בזה כסף.

היחידות הפדחה נמצאות בלחץ רצוף וקבוע עם מגבלות רציניות של כח אדם שעוסק בזה. אלה דברים שמסבירים חלק מהתופעות, בהחלט לא את כולן. אבל מצד שני, כשעוסקים בזה אי אפשר להתעלם מזה. אני נתתי דוגמא אחת החטיבה - חטיבת שריון מילואים, על מצב האחזקה שם. אני ציינתי, היו שם גם סיבות אוביקטיביות. כל אנשי החימוש שלו היו אנשי שירות חובה, כי זו היתה חטיבה חדשה שהוקמה ועוד לא התגבש אצלה סגל של קבע. צאצא לא היה מאין לקחת ממקומות אחרים. רמת האנשים באופן טבעי ככל שמצטבר הנסיון הטכני, רמת האנשים מבחינה מקצועית הולכת ועולה. יש הבדל אם זה איש שהוא רסר כבר עשר שנים ועוסק בחיקון טנק, או שזה בחור שגויש את הקורס ונמצא בשירות חובה ועוסק בחיקון טנקים. היו גם קשיים אוביקטיביים לבצע את העבודה. בצד זה שהכרתי שהוא לא עשה את הכל, הכרתי גם בפעולה האוביקטיבית שהיתה שם; ואני ניסיתי בחחום הזה לעזור לו. אבל אני נוהן את זה רק כדוגמא להרבה מאד מקרים בחחום הזה של קושי פיזי לבצע את הדברים, כפי שצריך לבצע אותם.

לסקוב: אש לי שאלה בקשר לעדיפות. אתה אמרת קודם בדבריך שאיכות

כח האדם למה שנקרא שירותי מינהלה, בדרך כלל ברמה של

קצין קישור, ימח וכו', השאלה הזאת היא שאלה של עדיפויות. בחוץ צה"ל אם אני

6507

לוקח את הנח"ל, ששנה לאחר שגמרו את השירות 40% נשארים, אין לי את הנחונים של כמה נשארים לאחר מכן.

בישובים?

י. חופי:

בישובים, צאא חלקם גומרים את השירות ויוצאים, זה מול

לסקוב:

נקודה כל כך כבדה שאחה מציג אותה. בסופו של דבר זה

יכול למלאות הרבה דברים, זו שאלה של עדיפות בתוך צה"ל, האם הנושא הזה מבחינת עדיפות איכותית, של המשאבים שעומדים לרשותו של צה"ל עמדו לפניכם בדיונים מסכל כאשר היית בפיקוד צפון או כשהיית אחר-כך במסכל?

אני חושב שהנושא הזה עלה מידי פעם, אני ציינתי את

י. חופי:

את הדיון של הרמטכל עם המח"טים, הם באו ואמרו: אין

לנו עם מי לעשות את העבודה, הנושא הזה נשקל מדי פעם, הנח"ל הוא פרובלמה מעוחדת במינה שהיא חורגת מהשיקולים הצבאיים הסחורים.

אחרי כן יע

6506

ח. חופי:

אני מניח שאני לא צריך להסביר לך את זה. זה נושא שהוא בחלקו נושא פוליטי עם קביעה שהיא מעבר לקביעה של המערכת הצבאית הסדורה ומדי פעם נעשו נסיונות ליטול מהנחל יותר מאשר נטלן ממנו מאותן סיבות שאתה ציינת. ורק לפני שעזבתי כשהייתי ראש אג"מ, הייתה לי סדרת דיונים על הנח"ל, היו לנו מלחמות נוראיות ועל סף פיצוץ של כל מערכת היחסים עם כל החנועות התמישבותיות. לחנו מהם אנשים לשריון, חסרו לנו אנשים לשריון. כך שבמשך כל השנים, אני יודע שראש אכ"א שהיה, הרצל היה בדעה קיצונית על נושא של פירוק הנח"ל, זו לא דעתי, שצריך היה לפרק את הנח"ל, גם לא היום. אבל מעבר לכל הדברים האלה הנושא הוא נושא לשר הבטחון, באותה מידה שתלמידי הישיבות זה לא נושא צבאי טהור. אם שואלים את צה"ל, אז צריך לקרוא גם את תלמידי הישיבות. למה כל תלמידי הישיבות משרתים בצבא, אז הסיבה היא לא שצה"ל לא רוצה אותם. הנח"ל היום מנוצל בצורה יותר טובה, במשך 36 חודשי שרות מוציאים ממנו יותר חודשים לצה"ל פרופר מאשר לקחו בעבר. הסכום היה על 20 חודש.

ח. לסקוב:

לבני השאלה המשולבת. לפני שהיית פיק צפון היית כמה"ר. היחה לך מצד אחד תמונה כזאת, או מעין זאת של משטר מנהלתי, שכני ליחידה. שני בתי ספר שהם מפתח לעתידו של הצבא, וזה בית ספר לקצינים ובית הספר לפקוד ומטה. בית הספר מקנה לו את מה שהוא צריך לעשות, אבל הוא מתבשל איך לעשות ביחידה. האם הנושא הזה בנסיון לסגור את המעגל הזה, איך שהוא להרים את הרמה הזאת בא לפניך בתקופה שהיית ראש מה"ד?

כ.ן.

ח. חופי:

זה גם אבידות בקרב, זה גם אבידות באימונים,

ח. לסקוב:

בה עולם ופלוואו.

ועדת החקירה, ישיבה קט"ו

18.7.74 ישיבת בקר

עד: אלוף חופי

6503

ח ו פ י :

בהמשך לדיונים שהיו על נושא המשמעת המנהלתית

כפי שאנו קוראים לזה ב'רבוץ של הצבא, סוכס להכניס את זה דרך כתי הספר. לדוגמה אנו קיימנו - בהיוחתי ראש מה"ד - קורס מג"דים. כמסגרת הקורס הכנסנו פרק מיוחד, שעוסק בתחום הזה של המשמעת המנהלתית. אחזקת צל"ם (ציווד לחימה מבוקר) כל התחום הזה של הקורס שקיימנו אותו בבה"ד 3. בחלק השני אינני בטוח כמה שאני אומר, שסכמנו את אותם האלמנטים שניסינו להכניס את זה לפו"מ. בקורסים הבסיסיים הדבר הזה ניתן, בקורס הקצינים הדבר הזה ניתן. הוא ניתן בשתי דרכים. הוא ניתן קודם כל על ידי הדוגמה כיצד הדברים האלה נעשים בבה"ד אחד, בזה יש גם כן ניואנסים לפי מפקדי הבסיסים, אבל (אני רואה שאתה מחייך כי אתה יודע למי אני מתכוון - פונה ללסקוב) היו מפקדים אחדים שנהגו אחרת, אבל בדרך כלל בהחלט בבה"ד אחד בעצם החיים של בה"ד אחד כפי שהם נעשים שם הם צריכים לשמש דוגמה לקצין איך דברים צריכים להעשות ויכולים להעשות.

החלק השני שנעשה בבה"ד אחד הוא החלק הלימודי, פרט לראייה

עצמה, וזה פרקים שנותנים אותו בנושא אחזקת שנותנים אותו בבה"ד 20. בבית הספר של חלל חמוש, נושא של אחזקת רכב ונושאים אפשנאיים, אינני יודע אם נותנים את זה במידה מספקת, אבל ניתנת לזה בהחלט תשומת לב. החניכים, כפי שאתה יודע ממלאים תפקידים מנהלתיים בחוך הקורס והם מקבלים על זה ציונים. ודרך זה בהחלט מקבלים את הנוהגים הקשורים בהחזקה, שמירה ציווד, חלוקת ציווד וכל הדברים האלה. כך שבהחלט ניתנת לזה תשומת לב, אני לא מוכן לאמר שעושים את הכל, המצב הוא בהחלט לא מצב של 100 אחוז, כך שאני מניח שאפשר בהחלט לעשות יותר ממה שנעשה, אבל ניתנה לזה תשומת לב וקביעה שהיתה קביעה של הרמטכל להכניס את זה במסגרת של הקורסים את הפרקים המנהלתיים - פרקי האחזקה.

ועדת החקירה, ישיבה קט"ו

6510

18.7.74, ישיבת בקר

ער: אלוף חופי

הגמ"ש י.ד.י.: שלא יפתיע אותך, שהמקרה שהזכרתי קודם של מכשירי אלוט

על סכנאי אחד, ויכולתי להוסיף לך על 8 נגמ"שים חדשים

בלי אף סכנאי וזה קבלנו בעדות ממפקד בה"ד אחד.

ח.ר.פ.י.: בעיות אחזקה ישנן, אמרתי

י.ד.י.: אמרת שבה"ד 1 הוא המקום ששם מראים להם איך צריך להיות.

ח.ר.פ.י.: אני מפריד פה בין שני דברים. יש נושא האחזקה, ונפתי

אותו לדשגמה כי אני מכיר את זה מקרוב, של אחזקה של

אלקטרוניקה, בחיל-האוויר ובכל החילות האחרים, זו בעיה של מחסור של 30
ער 40 אחוז של בעלי המקצוע. ההסדר בבה"ד אחד הוא כזה מעבר לסכנאי שנמצא
שם, שפה"ד אחראי לאחזקה ועושה זאת בסיוע של בה"ד 7, של חיל-הקשר.

י.ד.י.: זה קצה אחר של העולם.

ח.ר.פ.י.: כן, בית ספר לקשר. אבל זה הסדור שנעשה על ידי החלפת

מכשירים והבאת אותם המכשירים לבה"ד 7 לצרכי אחזקה.

בנושא הנגמ"שים אני מניח שדיבר על הנגמ"שים היום של מ-113, שקבל

זו בעיה שאין בעלי מקצוע. הכלים האלה התקבלו במאות בבת אחת, ופשוט

מאד לא הדביקו - אינני יודע מה המצב כעת - את קצב ההכשרה של בעלי מקצוע

לכלים האלה. אני בנושא הזה בהחלט לא אופטימי. אני מאד פסימי,

מפני שאנחנו הולכים לחצצם בכמות כלים בהיקף עצום.

גם בארטיילוריה וגם בנגמ"שים כאלפים. אינני מדבר על סוגי נשק אחרים

ואני בספק גדול מאד, אינני מדבר על הצבא, אלא אם המדינה תהיה מסוגלת

לעכל את זה, להחזיק את זה.

ועדת החקירה, ישיבה קט"ן

651.

18.7.74 ישיבת בקר

עד: אלוף חופי

ח ו פ י : כשהייתי ראש אג"מ, מתוך החשש הזה,

בקשתי, לאחר שראיתי במסגרת ההסכמים עם האמריקאים

לאחר שראיתי למה אנו צפויים בקבלת אמצעים, בקשתי שיעשו לי עבודה מחקר

לראות אם אנחנו לא הולכים פה לשוק שבורה, שנקבל ציוד ולא פהיה מישהו

שיסגור שם בורג. העבודה הזאת לא נגמרה לפני שעזבתי. אני לא יודע כרגע

מה נעשה בתחום הזה. אבל זוהי אחת הבעיות החמורות שהצבא עומד בפניה.

יש ימ"חים שנמצאים במקומות כאלה שאנשי קבע לא רוצים לשרת בהם.

למשל ברפיה, עשינו כל מיני פעולות להיטיב את התנאים, כמו השגת רכב ופור.

ברפיה, איש קבע לא רוצה היום לשרת ברפיה, כשהוא יכול להשיג עבודה

אם הוא בעל מקצוע סכני, או בימ"ח אחר, או אם לא מעבירים אותו לימ"ח אחר

הוא יכול לצאת ולהרוויח הרבה יותר בשוק החופשי. זה קושי והיום זה עולה

לפי דעתי בחומרה כזו שאינני יודע מה הפתרון לזה. אחד הדרכים שחפשנו זה

למצוא פתרון סכני של אכסון בכלים בצורה כזו, שצורת הטפול בהם תהיה הרבה

יותר קטנה. יש כל מיני פטנטים, שחיל חמוש עד היום לא שם עליהם את

היד. יש דבר שנקרה דרייקלד בריטי. אתה מכניס כלי, וזה מן אהל כזה

ממוזג אויר וזה שומר על הכלי ומצריך הרבה פחות טפולים. מצד שני

את המצברים אי אפשר להוציא ולהחליף, זה פוגע בכוננות. ולא בטוח שלאורך

ימים, בתנאי מזג האויר שלנו זה אפשרי.

ח לסקוב: זה מחייב משמעת, שלא יעשנו שם.ח ו פ י : זו בעיה לפי דעתי קרדינלית בצבא.

ועדת החקירה-18.7.74

ישיבה קט"ו - בוקר

.91.
רשמה ת.כ

הערך - אלוף (סיל) י. חופי

לנדרוי: בענין חוות-הדעה לקידום של קצינים, שמענו שיש

תופעה של סחירות בין חוות הדעה בכחב לבין מה

שהמפקד נוחן חוות הדעה מוסר בעל-פה לדרג המחליט. האם ידועה לך תופעה זו?

זאת אומרת שחוות הדעה בכחב אינה משקפת את דעתו הנכונה, אלא מאותם סיבות

שהזכרה, שלא נעים לו בפני הפקוד שלו, הוא כותב מה שכותב.

י. חופי: אני חושב שזוהי תופעה קיימת.

לנדרוי: האם נעשה משהו כדי לתקן את זה? האם הדרג העליון

ער לבעיה הזו, שהיא גם כן במידה מסוימת חותרת

תחת ההרגשה הטובה והמוראל של הקצונה? ++

י. חופי: אני לא חושב שנמצאה דרך בדוקה, כדי להתגבר על

הבעיה. הזכרתי את הנסיונות שנעשו, כדי שחוות

הדעה הזו תהיה יותר אובייקטיבית ויותר נכונה. זה לא הצליח.

היו"ר אברנט: מפילא נודע מה שיש בחוות הדעה, אפילו אם לא מראים

להם אותה?

י. חופי: כן, בדרך כלל כל קצין רשאי לראות את חוות הדעה

שעליו. זה אינו מסמך מוגבל מבחינה זו. ++

היו"ר אברנט: זה ביחס לכינוניים?

י. חופי: ביחס לכינוניים במטה, בדרך-כלל בתוך השופט עצמו

יש אלמנט שמקביל לכך במקצת, וזה תלוי במידת

הער - אלוף (מיל) י. חופי

ההיכרות של המפקד הממונה, מעל למפקד המעריך. בסופם אספן המפקד הממונה יכול היה לכתוב אם הוא מעריך בצורה שלילית מדי או חיובית מדי, כלומר יכול היה להתייחס לחוות הדעה, וכתוצאה מכך לדעתו גם כן היה משקל. אני לא יודע, אך אני כדעתי. היה מקרה קונקרטי עם קצין בדרגת תת-אלוף, ששמעתי חוות דעה של האנשים הקפופים לו וקבלתי אחר-כך את הטפסים, ולא היה שום דמיון ביניהם, כלומר הטפסים היו הרכה יותר חיוביים מחוות-הדעה. אני החזרתי לו את הטפסים, ואמרתי לו: אדוני, צריך להיות לך אומץ-לב - אזרחי למעשה, ולא דווקא צבאי - אם אתה חושב כך על האיש, לומר לו זאת, ולא לומר לי דבר אחד ולכתוב דבר שני. הבעיה הזו בהחלט קיימת. ניסו לתקן זאת, והשיבו תוצאה הפוכה והיא שחוות הדעה עלו כולן ברמה.

לנצו: בענין בקורות ביחידות. יש לפנינו עדויות שהבקורות האלה מחטיאות את מרתן, אולי לא כפקוד הצפון, כיני זוכר מהיכן זה הגיע אלינו. מודיעים מראש על הבקורות, והיחידה בונה "כפרי פוטיומקין", משיגה ציוד ממקום אחר שאחר-כך מוחזר. האם אי אפשר לתקן זאת על-ידי בקורות פתע של קצינים גבוהים?

י. חופי: קודם כל אני חושב שיש חשיבות לבקורות האלה, עם כל המגבלות שציננת, ואני יודע שהן קיימות. החשיבות של הבקורת היא בכך, שהיחידה עושה הכנות לבקורת. לא כל אמצעי שיש ביחידה, אשר לקחת בתשאלה מיחידה אחרת. כאשר באים לבדוק רכב או באים לבדוק סנקים, מצב הכשירות של הסנקים, הבדיקה היא עד כמה שבריקה כזו יכולה להיות, אובייקטיבית. כאשר למכשירי קשר, אני יודע שמעבירים מכשירים מיחידה ליחידה. לפתע עם כל המגבלות של התופעות השליליות האלה, אשר קיימות מסביב לבקורות, אמצעי של בקורת פתע, הוא בהחלט אמצעי כדי לעמוד על המצב האמיתי יותר ביחידה, והנושא הזה נשקל

הער - אלוף(מיל) יגחופי

הרכה מאד פעמים. אומר מה היתרון של עצם הבקורות, וגם של בקורות שיש להן עתוי' כאשר נקבע מועד לבקורת ביחידה, עושים מאמץ בלתי רגיל. כל יחידה פוש רוצה להגיע - באמצעים פסוליים, אך לא חמיר רק באמצעים פסוליים - לכך שהבקורת תהיה חיובית. כתוצאה מכך, אם ידענו שהולכת להיות בקורת באיזה ימ"ח של שריון, זה לא רק שהמח"ט היה מעוניין, אלא אני כאלוף פקוד הייתי מעוניין שהבקורת תהיה טובה. לא רק על-ידי כך שאחליף לא את הסנקים ואשים שם סנקים שאינם שלך, אלא על-ידי כך שאעזור לו להביא את הסנקים לרמה טובה, וכתוצאה מכך לכל הפעילות המתבצעת לפני הבקורת, יש חשיבות יותר מאשר לבקורת עצמה. לכן אני חושב שצריך להמשיך בבקורות אלה, צריך לנסרל עד כמה שאפשר את התופעות השליליות הקיימות מסביב לבקורות, ובקורות פתע בחומים מסוימים, בהחלט יש בהן טעם. נעשו בקורות, גם בקורות פתע ביחידות, אך זו לא תופעה נפוצה. תופעה הקבע היא שמודיעים על בקורת, והסיבות לכך הן הסיבות שאמרת: כאמת, לתת הזדמנות ליחידה ולפקוד ללהביא את היחידה למצב עד כמה שאפשר יותר טוב.

זו תוצאה חיובית, ולעומת זאת בקורת פתע מגלה את המצב לאמיתו, וזה אולי עוד יותר חשוב.

לנדוי:

בהחלט, אני לא אומר שאני שולל בקורות פתע, אגסי רק לא אומר שבקורות הפתע צריכות להיות במקום

י.חופי:

הבקורות האלה, אלא בנוסף להן.

יש לי עוד שאלה.

לנדוי:

דרך אגב, אני יודע שגם בפקוד צפון היו תופעות כאלה, אני לא משלם את עצמי.

י.חופי:

הער - אלוף (מיל) י. מופי

לנדוי:

מנוגע לשאל ה שאני עומר לשאול אותך עכשיו, אינני

זוכר עדויות על פקוד הצפון. דוגמה אישית של

מפקד: נתנו עדויות של מפקדים בדרג נמוך, וגם חיילים, שלא ראו את המפקדים

שלהם בכלל, במשך זמן רב מאד. לא ראו את המח"ט, גם לא ראו את המב"ד, לא

בפקוד צפון. אני רוצה לשאול אותך כאלוף פקוד, האם לא נתפתחה תופעה שהעסק

נעשה כל-כך גדול ורחב, שמנהל העסק - המפקח הבכיר, הייב לשבת בלשכתו, פשוט

אין לו זמן, או הוא חושב שאין לו זמן לסייף, וכך הוא הופך למעין "מנהל מפעל",

ואם הוא עוד מעטן סיגר, זה עוד יותר מקרב את הדמוי הזה. כתוצאה מכך נחלש

הקשר בין המפקד לאנשיו. האם אני צודק בהחלטות זו? אני אומר שמפקוד הצפון

איני זוכר זאת .

י. מופי:

אני מנסה לחשוב על-כך.

לנדוי:

זאת אומרת שהמפקד צריך לצאת יותר מלשכתו, ללכת

יותר אל קו החזית, להתרשם הרבה יותר ממה שנעשה.

י. מופי:

קשה לי להשיב לך על-כך. לי לא נראה, עד כמה שאני

יכול לראות גם מחוץ למסגרת הקרובה, שהיחה תופעה

של הסתגרות כזו למעלה, חוסר בקומוניקציה, חוסר בקורים... אני לא חושב. בדרגים

היותר נמוכים של חטיבה ומטה, זה בטוח שלא, כי הכורים באמונים והכורים בקוים

הם כאלה, שזה לא יכול להיות. ברמה שמעל חטיבה, ברמה של פקוד, זה יכול לקרות,

כי פשוט ההיקף הוא כה גדול, שבגם אם אתה מבקר הרבה, מספר הפעמים שאתה יכול

להגיע ליחידה במשך השנה, הוא לא רב. הפקוד היום תרבה יותר גדול מאשר אי פעם.

כאופן טבעי יש דברים שמחייבים בקור יותר תדיר, וכתוצאה מכך יחידות אחרות

נפגעות. יש יחידות שאתה מבקר בקו, ואז אתה מבקר הרבה יותר, ובמחסנים אתה

מבקר הרבה פחות באופן טבעי, בעיקר אם יש מצב של מתיחות ופעילות מכבדית, שבאופן

ת.כ

הער - אלוף (מיל) י.חופט

טבעי פושכים את תשומת הלב ואת הזמן. אני לא חושב שאפשר להצביע על-כך כתופעה, פרט למקרים יוצאי דופן, שלא עברו או לא עובדים מספיק קשה בצבא בדרגים האלה, ושהובר הזה נובע מכך שאנשים מחפזים ואינם עושים עבודה. יש בוודאי עצלנים גם ברמות האלה, אך לא כתופעה קבע. אם אני משווה את פקוד הצפון ב-1973 לפקוד הצפון אשר שנים לפני זה, כמות היחידות שאתה צריך לבקר ולראות, היא באופן אובייקטיבי הרבה יותר גדולה.

הזכרת רעיון שהתחזקה בימ"חים תהיה על-ידי

נבנצאל:

קבלנים. האם יש דבר כזה בחו"ל, בצבאות אחרים?

אני לא בטוח, אני לא יודע. נדמה לי שכגרמניה

י.חופט:

זה ישנו. נדמה לי שזה החפחה אצלם בשלב בו היו

להם הגבלות במספר אנשי הצבא שיכלו להתזיק, וכתוצאה מכך, פלג בכל מקרה שיכלו לשכור אזרחים, הם שכרו אזרחים לעבודה. מכל מקום אני יודע ששם חלק גדול מהעבודה הזו מבוצעת על-ידי אזרחים. אני לא חושב שאפשר היום ללכת לאזרחים, אלא בדרך של קבלנות, כי המשלום שאתה יכול לחת לו כעובד מדינה הוא כזה, שאינך יכול להתחרות בשוק הפרטי. הזכרתי רעיון שאמר לי תא"ל שדמי, שאצלו כאשר היה מפקד חטיבה במלואים, הימ"ח שלו היה ימ"ח לדוגמה, ותמיד כאשר היינו צריכים לקבל מבקרים מחו"ל וצריך היה להראות להם ימ"ח, היינו מביאים אותם אליו. יש לו סגל שבמשך השנים עבר אצלנו, והוא העלה רעיון לקבל בקבלנות לנסיון שני ימ"חים כאלה. הוא טוען שהוא יכול לגייס לזה בעלי מקצוע. הוא מדבר רק על האחזקה של הסנקים. לא על ציור, בגוד וכו'. אני לא יודע כיצד זה יתקבל, אך אם אפשר היה למצוא לכך את הקבלנים, זה יכול היה לפתור חלק מהבעיה, אם כי לא כה כולה.

לפני כן רשמה חכ

ועדת החקירה - ישיבה קט"ף

במ

- 1 0 1 -

18.7.74 - בוקר

הערד; האלוף יצחק חופי

חופי (המשך):

אני לא יודע אם זה יתקבל, אבל אם בכלל אפשר

למסור את זה לידי קבלנים זה יכול לפתור חלק מהבעיה,

לא את כולה, כי יש מקומות שצט"א בעלי מקצועות שלו, כמו לרפיח למשל, הוא

לא ילך, אלא אם כן יצטרכו לשלם להם סכומים כאלה שלא תהיה צ"א ברירה, אבל אם

זה יצליח יכול להיות שזה חלק מפתרון שיכול להקל על בעית האחזקה.

נבנצל:

צ"א עכשיו שאלה בתחום קצת שונה, אני כמובן יודע

שאפילו עבירות משמעת קלות ביותר יכולות להיות נקודת

מוצא להתפתחויות שליליות, והוזכר כבר העניין של הופעה מרושלת שלכאורה אינו הדבר

החשוב ביותר והתוצאות יכולות להיות חמורות. רב אלוף ידין הזכיר תופעה של דיווחים

כוזבים, כולל תופעה על טיפולים, טיפולים שיגרתיים, וזה יכול להיות דבר חמור

מפני שאחרי זה יכולה להסתתר תופעה של אי טיפול. אתה נחקל בתופעות כאלה?

חופי:

פרט לזה ששמעתי שזה קיים לא נחקלתי באף מקרה שהגיע

אלי שנשלה דו"ח שלא תואם את המצב.

ידין:

יש לנו ערוה של מפקד חטיבת מילואים שלקראת המלחמה

הוא קיבל את הסנקים והוא ראה שכל הספסים על הטיפולים

ממולאים כדרוש, אבל זה אינו מתאים למצב. והוקמה ועדת חקירה והחברר שאפילו

קצין חימוש ואחרים היו בזה, היה "דיל" כזה שהיו קשורים בו לא מעט אנשים.

חופי:

אני לא יודע על דבר כזה.

ידין:

זה לא היה בפיקוד הצפון, זה היה בפיקוד הדרום, צ"א

חופי:

לא בא לידיעתי מקרה כזה של אי טיפול ורישום כוזב

במסמכים. יכול להיות שזה היה ואינני יודע את זה,

כולל דו"חים שהלכו לפיקוד והם דו"חים כוזבים. כלומר, לא זכור לי, עד כמה שאני

זוכר, שבאו ואמרו לי שאיש הגיש דו"ח כזה והמצב במציאות כזה. אני מניח שבמקרה

העד: האלוף יצחק חופי

הייתי נוקט אמצעים משמעותיים, לא זכור לי מקרה כזה.

נבנצל: הייתי רואה בזה עניין חמור?חופי: חמור מאד. בכל חחום בתחום המינהלתי.נבנצל: זה יכול להיות חמור מאד בתחום המבצעי, אבל בתחום

הכספי גם כן. אבל לא נחקלח באף מקרה כזה?

חופי: לא זכור לי.נבנצל: אחה אמרתי שהמשמעת המבצעית היא בדרך כלל "או קיי",

ברוח זה התבטאת. האם זה באמת התקן שיספיק לנו?

האם לא צריך להגיד שהתקן שלנו בצוגע למשמעת מבצעי צריך להיות הרבה יותר מאשר בסדר, היא צריכה להיות די עילאית כדי שישראל תוכל לעמוד במשימות שהן הרבה יותר קשות לגבי כל חייל וחייל מאשר במדינה אחרת.

חופי: קודם כל, אני חושב שהרמה צריכה להיות גבוהה מאד,

וקשה לי להשוות את זה אם צבאות אחרים, לא נלחמתי

במסגרת של שום צבא זר אחר. אני עוד חושב שרמה הביצוע של צהל במלחמה, במבצעים היא רמה גבוהה מאד בסך הכל, עם יוצאים מן הכלל, בדרך כלל לא ברמה של מפקדים, אם כי יש גם מקרים כאלה. בדרך כלל ישנה נטייה של מפקדים לעשות הכל לבצע את מה שמוטל עליהם, הרבה פעמים יותר ממה שמוטל עליהם. ואני חושב שיש לנו הרבה הוכחות במלחמה הזאת. במלחמה הזאת דוקא מפני שהיא פרצה כפי שהיא פרצה אני חושב שמפקדים וחיילים עשו מעל ומעבר, אני לא יודע אם משהו/היה יכול לעמוד בזה.

נבנצל: השאלה היא בתחום המשמעת.חופי: אני מדבר על זה. מה זו משמעת? - משמעת זה לבצע את

מה שהטילו עליך למרות זה שיש כל כך הרבה סיבות טובות

הער: האלוף יצחק חופי

לא לעשות את זה, וזה מבחן ברמה העליונה ביותר, כאשר אתה נמצא/ במצבים קשים. אז אני יודע שהיו אצלנו מקרים שטנקים - הגיעו אלינו לפחות שמועות, אנהנו ניסינו לבדוק את זה ולא הצלחנו לרדת לסוף הכדיקה - טנקים מהגש"ח, בגלל חוסר אימון בכלי, שהיו כלים שחיקנו אותם ארבע פעמים. השמועה הייתה שהיה שם קלקול במזיד של טנק כדי לא להכנס לקרב. אנהנו בדקנו את זה ולא הגענו לסוף, כי הטנקים של הגש"ח באופן אובייקטיבי היו במצב גרוע, וגם טנקים נחותים. אבל התופעה בדרך כלל הייתה תופעה הפוכה - של נסיון לעשות מעל ומעבר למה שאפשר לצפות מהאיש. ואני חושב שהמבחן העליון, שהוא מלחמה, והמבחן העליון עוד יותר זה מלחמה כפי שקרתה לנו, אז אני בתחום הזה לפחות, על אותם הדברים שאני יודע, אני חושב שכך כללי, פרט ליוצאי דופן שודאי ישנם ואינני יודע אותם. ורב אלוף לסקוב ציין כאן שלא תמיד טיפול בפצועים ולא חמיר טיפול בהרוגים ולפעמים פינוי הרוגים כדי לצאת מהקרב, אני לא אומר שזה לא היה קיים, כי אני יודע שזה היה קיים בהחקפה השניה של גולני על מוצב החרמון. אני יודע שזה קיים, אבל אני לא יכול לומר שזו תופעה הקבע. תופעה הקבע היא בדיוק הפוכה מזה. אני לא מאמין שהיינו יוצאים מהמלחמה הזו בצורה כפי שיצאנו עם כל מה שהוכינו במלחמה ונפגענו במלחמה הזאת לולא גם הנכונות וגם המשמעת המבצעית היו קיימים.

נבנצל: בענין האחרון אני רוצה להקדים. אל תבין את שאלתי כבקורת

על העדות שלך. אני רק מנסה אותה כך על מנת להוציא ממך חשבה עד כמה שאפשר משמעותית. אני התרשמתי שהעדות שלך הצטיינה כמה שקוראים באנגלית במידה רבה של "קומן סנס", תשובות של שכל בריא, אבל קצת, לצערי, וזה אולי גם הייתה המגבלה שלה. כי אתה אמרת שלא חל שינוי כל כך גדול בין החקופה האחרונה ובין מה שקדם לה, זה טבעי שיהיה כך ותמיד יהיה משהו מכל אלה. בשבילנו, שאנהנו נצטרך בסוף גם להגיע להמלצות שמשמעות מעורבות של אנשים בקיאים כמוך, מעניין יהיה דוקא למקד את התוצאות ולראות איפה היו בכל זאת החופעו השליליות ולא לשים אותן בתוך איזה שהוא ממוצע. ע"י זה הכל מאבד מהערך שלו.

חופי:

אני אגיד כך. אף לא הגעתי למצב שחשכתי שבכל התחום

הזה הגענו למצב טוב. לא נחשכתי אז, ואני לא אשמש

חושב עכשיו. ואינני מדבר על יחידות אחרות, אני מדבר על תחום האחריות שאני הייתי מופקר עליו. אף פעם לא הייתי בהרגשה שהגענו למצב אידיאלי ואגן מה לתקן. אני התייחסתי בהשוואה, לכיוון של הדרדרות במשמעה. ולכן אמרתי שלא נחלתי בתופעה של הדרדרות, לזה התייחסתי.

ואם אני רוצה ללכת לאחור - אני קיבלתי גרור בשנת

1952, קיבלתי את גרור 51 ממגד שאח"כ נהרג, גלינקה ז"ל. אני באתי מבה"ד 1, הייתי סגן בבהד 1 והיו לי/אמות מידה איך צריכים להיות דברים, ומצאתי מכוניות שלא עשו בהן סיכה שנה שלמה ולא תוקנו ולכלוך ופינוק, אכדני ציור בכמויות עצומות. אני מספר אח זה לא בכדי לזרוק משהו על גלינקה ז"ל, אלא על מנת לומר שתופעות כאלה היו במשך כל שנות קיומו של צה"ל, על כל פנים מנקודת הראות שלי. יכול להיות שאנשים אחרים ראו את זה אחרת, שהיא מצב טוב יותר והיתה הידרדרות. כשאני התייחסתי בדיון לנושא שהועלה שם אני ציינתי שלא הרגשתי שיש מצב של הדרדרות, כי אני הרגשתי בחחום שאני עסקתי בו שאנחנו מגיעים להישגים, לא שאנחנו מדרדרים. ירדנו בתאונות דרכים ביקורות בעליה, ביקורות לסוגיהן, גם שלישות, גם אפסנאות, גם קשר. הביקורת במוצבים, הביקות ביחידות, לא נתנה לי בהחלט הרגשה, אשמשא עם כל זה שאני לא הייתי שלם עם זה, ואני לא רוצה להעיד על עצמי, אבל אני נידנדתי בנושא הזמן כל זמן שהייתי אלוף פיקוד למפקדי המשנה מחוץ כך שלא הייתי שלם עם זה והמצב לא היה מצב של שלמות, ואני חושב שלא היה מצב של שלמות. ואני ציינתי, היו גם סיבות אובייקטיביות, אבל לא רק סיבות אובייקטיביות, היה בהחלט הבדל בין יחידה ליחידה בחוץ הפיקוד כשלכאורה התנאים היו זהים או בין חטיבת שריון סדירה אחת לחטיבת שריון סדירה שניה. כך להגיד שהיא מצב מצויין - זה לא נכון, לא היתה שלמות, ואני התייחסתי לדברים בקנה מידה, ביחס.

נבנצל: גם התשובה הזאת שלא היה מצב של שינוי היא גם כן

חשובה של "קומן סנס". השאלה בכל זאת אם כל כך

טוב היכן אפשר למקד בכל זאת המלצות מה יכול להביא לשינוי ניכר? אני חושב שגם אתה חושב שדרוש שיהיה, לא רק טוב, דרוש שיהיה שינוי.

חופי: אני באמת חושב שדרוש שיהיה. אני ציינתי את הדרכים,

אני לא חושב שיכולות להיות דרכים אחרות מאלה שציינתי.

זה חלוי בהחלט במידת תשומת הלב שהיא אפשרית בחקופה מסויימת להקדיש לנושאים האלה, ולא תמיד ישנו הזמן להקדיש לנושאים האלה. אבל זה יכול להיות מטופל רק ע"י כל דרגי הפיקוד, מהרמטכ"ל עד אחרון המפקדים. אני רק ציינתי, ואני חוזר ואומר את זה, אני יורע שישנם קשיים אובייקטיביים שהם קשיי קבע, לא חופפה חולפת, שלא יקלו, אלא יחריפו את מצב האחזקה, אם לא יימצא איזה שהוא פתרון שאני אינני יכול כרגע להצביע עליו להחגבר על הכעיה הזו, להחגבר על מחסור באלקטרוניקה, להחגבר יל מחסור בחמשים, במכונאי טנקים ובכל אותם המקצועות שבלעדיהם אי אפשר לודא שהכלי מקבל את הטיפול שהוא צריך לקבל. ואני בתחום הזה בהחלט אינני צופה הטבה, עם כל מה שהצבא יעשה ויגיע אולי לשלמות מבחינת תשומת הלב של מפקדים ושל משמעת לעניין הזה. פשוט, יש גבול למה שאנשים יכולים לעשות מבחינת כמות בעלי מקצוע לעומת כמות כלים שצריכים לקבל טיפול. ואני בתחום הזה בהחלט אינני צופה מצב שיהיה טוב יותר, לדאכוני הרב אני בטוח שהמצב יהיה יותר חמור.

נבנצל: האם אינך חושב שמצב זה צריך להשפיע על מדיניות

החינוך הקדם-צבאי, על המקום שנותנים לחינוך מקצועי

מול עיוני וחתכניות של משרד החינוך והתרבות?

חופי: לגבי החינוך המקצועי אין לי ספק. נעשה בזה המדן בשנים

האחרונות. גם חל שינוי אני חושב בתודעה של הורים,

ועדת החקירה - ישיבה קט"ו

6521

18.7.74 - בוקר

- 110 - 106 -

במ

הער: האלוף יצחק חופי

שזה לא בזיון אם ילד אינו הולך ללימודים הומניים, אלא ללימוד מקצוע, אבל זה עדיין קיים, ועצם זה שישנה נשירה כל כך גדולה מבחי ספר עיוניים מצביע על כך שאותם ילדים לא היו צריכים מלכתחילה ללכת לשם ועדיין ישנה איזון מגבלה של מסורת אצלנו, היהודים, שהולכים דוקא ללמוד מקצוע עיוני ולא מקצוע שיש בו מלאכה יד.

אח"כ רשמה אן

אבל זה הרבה פחות ממה שהיה. יש היום הרבה יותר בתי ספר מקצועיים. כחוצאה מזה גם צה"ל נהנה מזה. אבל זה היום בהחלט לא מספק את הצרכים. יש למשל היום קושי רציני מאוד למלא את בית הספר הטכני של חיל האוויר במספר התלמידים שחיל האוויר זקוק לו. קושי רציני מאוד. חיל האוויר היה בזמנו מספק לעצמו את כל הצרכים. היום נוסף לבית הספר שלו הוא מקבל גם בוגרי בתי ספר מקצועיים לשורותיו, דבר שלא היה לפני כמה שנים, גם הצרכים שלו היו יותר קטנים.

בבנצל

מה ניחן היה לעשות כדי לעודד את ההתפתחות הזו יותר, ואיזה גורם יכול לעשות כאן משהו - צה"ל, משרד החינוך

או משרד העבודה?

י. חופי

צה"ל לכדא לא יכול לעשות. זה כל מערכת החינוך בארץ.

ידין

בסוג השאלות האלה של חוות דעת - כבעיות מסוימות נצטרך,

אם לא להמליץ, אז לפחות להצביע על אפשרויות, ופשוט חשוב לנו לדעת מעט של אנשים שיש להם נסיון. נעזוב את בעיית המשמעת, כי בשטח התחזוקה אני מסכים שחלק מהבעיות של אי-המשמעת הם תוצאה של חוסר כוח-אדם וכו'. האם בנושא הזה בכל-זאת, אין מספר פעולות דרסטיות שניתן לעשות? והאם שתיים-שלוש שאני אצביע עליהן - לא יכולות לפתור את הבעיה? אנחנו ביקרנו לפני שנועיים בכמה ימ"חים וראינו שהבעיה היסודית בשטח זה - אני מדבר כרגע על חסיבות מילואים קיימות - הבעיה היסודית המיידית שלא הצליחו להביא עדיין את הסנקציות לטיפול כזה לאחר המלחמה, שיביא אותם למצב ההתחלתי; ~~אם~~ חוק המילואים למשל, הלא מאפשר לא רק לגייס את חטיבת המילואים, אלא פעם זה היה התפקיד - לגייס פעם בחודש ליום או ליומיים אנשים. האם לדוגמה, בחטיבת מילואים, שיש לה את האנשים שלה, תיקרא באופן רגולרי (לא כל החטיבה יחד, אלא גדוד גדוד) לגדוד שלה, כדי שהם ידאגו שהמצב של הרכב שלהם יהיה בסדר. מתוך ההנחה שהטיפול היסודי שיהיה בדרג היותר גבוה יהיה. האם זה פתרון? האם עושים את זה?

י. חופי:

כן. א) זה יכול לסייע. יצאו פקודות בדיוק כאלה
כפי שאתה מציין לאחר המלחמה על ידי הרמטכ"ל ר/א
אלעזר. אינני זוכר בדיוק את נוסח הפקודה ואת התדירות. אבל דובר על התייצבות
חד-יומית במסגרת פלוגות. והוא ראה את החשיבות בשני תחומים, כפי שצינת -
כתחום של עצם הטיפול, הסיוע בטיפול בסנק, כחחום האחר - שלא תהיה להם הרגשה
שזה של משהו אחר, ובזמן המלחמה נותנים להם את זה.

ידין:

מה התוצאה?

י. חופי:

לפי מיטב ידיעתי התחילו להנהיג את זה.

ידין:

בקשר עם הבעיה היסודית היום, שהיא חד-פעמית ברגע זה -
להביא את הציווד למצב התחלתי, שזו פשוט בעיה של חיים
ומוות; האם אין - ואני פשוט חושב בקול רם, זה לא בעיה של הפבא אלא של המדינה -
האם אין מקום להעמיד לחדש ימים את המוסכים של המדינה, לסגור אותם, ולגייס
אותם כדי להביא את הציווד למצב מסויים. פה הלא מוכרחים לחשוב על דרכים דבססיות
כיותר. אז לא יסעו כל כך במכוניות בכבישים.

י. חופי:

אני בהחלט חושב שזו בעיה לאומית. היא חורגת היום
מהמסגרת הצבאית. אנשי החימוש נקראים מעל ומעבר לכל
איש אחר בגלל הסיבה הזו. במידה שתיקח את המוסכים, זה בדרך כלל אוחס האנשים.

ידין:

אינני מחוון במסגרת מילואים או חשלו של מילואים
אלא למשל בצורה קבלנית. הבעיה היא לא בעיה כספית
אם רוצים לעשות זאת בקבלנות.

י. חופי:

יכול להיות שצריך כאמת לחפש טרכים שחורגות. ניסו
להוציא הרבה מאוד עבודות החוצה. גם עבודות לשיקום
רכב אחרי המלחמה. אין מי שיקבל את זה. אותם אלה שהיו מוכנים לקבל זה
טיפה בים מבחינת ההיקף. וזה נוגע בעיקר לרכב ולא לרקט - לרכב משוריין.

6525

מדוע לא לרכ"ם?

ידין:

י. חופי:
פי אז אתה צריך לאגד את האנשים. אינך יכול לתח
אח הסנק למוסך כי שם אולי יש מכונאי סנקיס אחד או
גם זה לא. אם רכב רגיל אפשר לעשות את זה. עם רכ"ם אתה צריך לקבץ את האנשים
לפי המקצועות שלהם.

ידין:

ספיק אחרון לענין זה - אתה שהיית גם אלוף הפיקוד
ואחר-כך זמן קצר היית כרמטכ"ל למעשה. האם לפידעחך,
וזו תופעה שאני גם כל יכול להביא אותה חזרה ל-1949, אבל זו תופעה קבועה
שדורשת פעולות דרסטיות מדי פעם. האם יש הרגשה שהמצבות של המטכ"ל או שירותי
המטכ"ל או ביחידות המטכ"ל - הם יותר מלאים, מקבלים יותר עדיפויות? מטבע הדברים
הם קרובים לשולחן מאשר היחידות שהן בסופו של דבר השיניים שצריכות להלחם,
בהתחשב שכוח האדם של כך מוגבל?

י. חופי:

מה שאני יכול להגיד בתחום זה הוא שצעשסת פעולה
קבועה של ביקורת עצמית. אינני יודע באיזה מידה היא
מספיקה - של קיצוץ חקני רכב, תקני נהגים. זה נעשה רק בתקופה האחרונה.
למשל היה במטכ"ל נהג אחד לשלושה כלי רכב, קיצצנו לנהג אחד לארבעה כלי רכב.
נעשן כל הזמן בדיקות. זה לא נעשה בדרך של ועדה כמו שפעם היו ממנים כל פעם
ועדה. אלא בדרך שגרתי. תופעה הקבע לפי הנסיון היא שאם אתה רוצה לבדוק את התקנים
לאשורם המצב הוא שאחרי צריך להוסיף ליחידה תקנים. אין אף תקן - זה אולי מוגזם -
לא שהמצבות חסרות, אלא שהתקן נמוך. והנסיון מלמד שכאשר הולכים לבדוק את הצרכים
של היחידה, מה היחידה צריכה לבצע או מה המשרד צריך לעשות מול מה שעומד לרשותו -
בדרך כלל התופעה שאתה צריך להוסיף לו. כתוצאה מזה החחלטה הייתה להוריד באופן
שרירותי. מורידים למשל עשרה אחוז נהגים, או מלקטים שיניים של אלף איש בצבא...

ידין:

אני מדבר לא רק על נהגים, אלא למשל קצינים.
כן. קצינים, מזכירות. למשל, ביטלו חקני קבע של חיילות

י. חופי:

שלא הייתה הצדקה כלכלית לתח לחיילת משכורת שהיא לא יכולה לקבל בשום מקום בשירות האזרחי. התנפחו התקנים של חיילות בקבע במשרדים וקיצצו את זה בצורה די דרסטית ערב המלחמה. זאת אופרת, יש ביקורת, אבל אינני חושב שהביקורת היא מספיקה, של המערכת על עצמה. ונבחנה האפשרות להקים מין מבקר פנימי שלהצבא. למעשה הייתה החלטה חיובית עקרונית של הרמטכ"ל, להקים מוסד כזה. גם שר הכסחון, דרך אגב, רצה להקים את זה, הוא לא הספיק, הוא רצה שאלוף ורדי יעשה את זאת. (כוונתי לשר הכסחון הקודם). וגם דוד רצה להקים מוסד כזה כחוק הצבא. ככל אחד מהאגפים יש מוסד לביקורת פנימית שלו, אבל אין מוסד בין האגפים. למשל, תמיד הייתה הרגשה שחיל האויר נהנה לא רק מעדיפות, אלא כתוצאה מזה שהוא נהנה מעדיפות, הדברים השוליים אצלו הם הרבה יותר ברמה גבוהה מדברים חיוניים במקומות אחרים. העסק לא סגור מבחינה זו שזו זרוע, והחדירה אליה היא קשה. הרעיון של הרמטכ"ל היה להקים מוסד על-חילי, על-זרועי, כדי באמת אפשר יהיה לבחון את הדברים בצורה יותר אובייקטיבית, ולא לסמוך על זה שמפקד הזרוע אומר - אצלי הדברים הם בסדר. המערכת לא סגורה מבחינה זו וודאי שאפשר לעשות מחוס הזה הרבה דברים.

נכנצל: שאלה נוספת בתחום החוסר של אנשים טכניים - אתה רואה

מקום להסבה מקצועית של אנשי מילואים - לא קיצונית?

י. חופי: זה קשה מאוד. במקצועות שהם המקצועות הקריטיים, זה

קשה מאוד. כי משך ההכשרה היא ארוכה.

נכנצל: אני נתקל בביקורת המדינה שבמקצוע מסויים יש מספר

מצומצם מאוד של אנשים המומחים בו, למרות שאפשר

ללמוד את המקצוע הזה. וכך נוצר מצב שאנשים מגוייסיים הרבה מעל ומעבר למכסתם,

ויש להם הרגשה בצדק או לא בצדק, אתה תגיד לנו את זאת עכשיו - שמקצועות

די גובלים אפשר היה להסב אנשים לתחום הזה.

י. חופי:

יש סוגים שזה בהחלט. למשל, חובשים, נהגים. במקצועות האלה אפשר להרכיב את המצעל של האנשים בתקפידים האלה כדי שהנטל יחלק על יותר אנשים. אולם במקצועות שמשך ההכשרה הדרוש הוא הרבה יותר רציני, אתה פשוט לא יכול לעשות את זאת במסגרת שירות המילואים. ניסינו למשל לעשות, עשו את זה, אני בספק רב מאוד מה היו התוצאות. בחיל האויר נצבר כוח-אדם ברמה טובה, מילואים, שלא היה דרוש במלחמה לצרכים של חיל אויר. זה היו עודפים מעל לצרכים של חיל האויר, בעיקר מכונאים, שאת השירות הסדיר שלהם ביצעו בחיל האויר. והנתונים של אנשים האלה היו בסדר, מבחינה זו שסוג הכריאות שלהם היה בסדר. ועשו אותם תוך שירות המילואים לסנקיסטים, כשהקימו בבת אחת אחרי המלחמה יחידות, והיו צריכים צוותות של סנקיס. אז לכאורה אתה מלמד את האיש ולכאורה הוא סנקיסט. אבל זה רק שם לכאורה, כי אי אפשר במחנה של חודש-וחצי-חודשיים לעשות אותו חייל קרבי, לאחר שכל השירות הוא היה חייל כנעליים חזאיות בבסיס חיל האויר, להסמיע בו את כל התכונות של פייטר של לוחם, ושהוא גם יידע את המקצוע. אז הוא לכאורה הפך להיות סנקיסט ורשום אצלנו היום שיש לנו עוד כך וכך צוותים. אני אומר שזה רק לכאורה. והיתה תביעה שאת אותם אנשים נקרא פעם שניה ופעם שלישית. וספק רב אם זה הפתרון. אבל הלכו לפתרון הזה, כי זה היה מקור כוח האדם היחיד שבאמצעותו אפשר היה להגדיל את מספר הסנקיסטים גם כדי להשלים את האבידות שהיו, וגם כדי להגדיל את המערך. אז הבאתי כאן דוגמה של דבר שעשינו אותו. לכאורה זה פתר את הבעיה, כי ברישום מצויין שיש יותר סנקיסטים. אבל אם הסנקיסטים האלה יצטרכו להגיע למבחן, ספק רב אם יוכלו לעמוד באותו מבחן, בטוח שלא יכלו להגיע לאותה רמה. עוד לפני המלחמה לקחנו צוותי נח"ל והם שירתו לפני המלחמה חצי שנה כסנקיסטים. היו מלחמות נוראיות עם גייסות השריון, מבחינתם בצדק, כי חצי שנה לא הופכת את האיש להיות סנקיסט במלוא מובן המלה, והרמה שלו, לצרות שהרמה האישית ההתחלתית שלו גבוהה - בסופו של דבר רמתו לא מגיעה לרמה של חייל שמשרת שנתיים וחצי-שלוש בטנק ויורה עוד פגז ועושה עוד חרגיל וכו'.

תודה רבה לך.

היו"ר י. אגרנט: